

ÁGASEGYHÁZA NAPKÖZI OTTHONOS

ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2013.

Tartalom

Tartalom	2
1.Bevezető.....	6
2. Helyzetelemzés.....	7
2.1 Óvodánk természeti, társadalmi környezete, helyi sajátosságaink	7
2.2 Személyi feltételek.....	7
2.3. Tárgyi feltételek	8
3. Az óvodai élet megszervezésének elvei	10
3.1 Hetirend.....	10
3.2 Napirend	11
3.3 A csoportszervezés elvei.....	12
3.4 Dokumentációs rendszerünk.....	13
3.4.1 Csoportnapló	13
3.4.2 A gyermek megfigyelésének módja, formái	14
4. Nevelési alapelveink.....	15
4.1. Alapelveink.....	15
4.2 Céljaink.....	16
4.3 Fő feladataink	16
Az egészséges életmód alakítása	16
Az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés	17
Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés	18
5. Gyermekkép, óvodakép	19
6. Óvodai nevelésünk általános feladatai	21
6.1 Egészséges életmód alakítása.....	21
A gondozás és egészséges életmódra nevelés célja:.....	21
Feladatai:	21
A gyermekek testi képességeinek fejlesztése, a mindennapi edzési lehetőségek biztosítása:.....	22
Pihenés, alvás rendszere az óvodában	22
A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:.....	23
6.2 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	24
Célja:	24
Feladatai:	24
A fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végére:.....	25

6.3 Anyanyelvi nevelés- az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	26
6.3.1. Anyanyelvi nevelés, beszédfejlesztés feladatai	26
6.3.2 Értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	29
7. Óvodai nevelésünk sajátos feladatai	32
7.1. Tehetséges gyermekek fejlesztése	32
Célja:	32
Feladata:	32
7.2. Sajátos Nevelési Igényű gyerekek integrált nevelése	32
Célja:	33
Feladata:	33
7.3. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése	35
Célja:	35
Feladata:	35
7.4. Gyermekvédelmi feladataink.....	36
Célja:	36
Az óvodapedagógus feladata:	36
Gyermekvédelmi felelős feladata:.....	37
Az együttműködés elvei:	37
Együttműködés a partner és társszervekkel:	38
7.5. Speciális tevékenységeink	39
A tevékenységek területei:	39
8. Óvodánk tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai	39
8.1 Játék.....	39
Cél:	39
Az óvónő feladatai a játékkal kapcsolatban:	40
A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:	42
8.2 Verselés, mesélés	42
Cél:	43
Az óvónő feladatai a mese-vers tevékenységek megszervezésében:.....	43
A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:	44
8.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	45
Cél:	45
Az óvónő feladata az ének-zenei tevékenységek megszervezésében:	45
A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:	46

8.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	47
Cél:	47
Az óvónő feladatai az ábrázoló tevékenység megszervezésében:.....	47
A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:	49
8.5. Mozgás.....	49
Cél:	50
Az óvónő feladatai a mozgás megszervezésében:	51
Az óvónő feladatai a mindennapi testnevelésben:	51
A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:.....	52
8.6. A külső világ tevékeny megismerése	53
8.6.1 Természeti, társadalmi valóság megismerése, környezetismeret	53
Cél:	53
Az óvónő feladatai a tevékenység megszervezésében:	53
A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:.....	54
8.6.2 Matematika	55
Cél:	55
Az óvónő feladatai a tevékenység szervezésében:	55
A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:	56
9. Munka jellegű tevékenységek.....	56
Cél:	57
Az óvónő feladatai a munkatevékenységgel kapcsolatban:.....	57
A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:.....	58
10. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	58
Cél:	58
Az óvónő feladatai a tanulással kapcsolatban:.....	59
A szervezett tanulás formái:	60
A foglalkozások maximális időtartama:.....	60
A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:	60
11. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	61
11.1 Az óvodába lépés feltételei:	61
A beiratkozáshoz szükséges formai feltételek:	61
Az óvodai felvétel gyakorlata:	61
11.2 Az iskolába lépés feltételei:	61
A gyermek érettség-, ismeret-, és képességjellemzői óvodáskor végére:	61

12. Óvodánk kapcsolatai	63
12.1 Az óvoda és a család	63
Szemléletformálás:	63
Környezettudatos magatartás megalapozása:	64
Kapcsolatfelvétel a leendő szülővel:.....	64
Az együttműködés tartalmi formái:.....	64
12.2 Az óvoda és az iskola.....	66
12.3 A gyermek életében meghatározó szerepet betöltő intézmények.....	66
Kapcsolat a Gyermekjóléti Szolgálattal	66
Az óvoda egyéb kapcsolatai:.....	66
12.4. Az óvoda és a fenntartó.....	67
13. Óvodánk hagyományos ünnepei.....	68
Az óvodai ünnepek célja:.....	68
Az óvodai ünnepekből adódó óvónői feladatok:.....	68
Az ünnepnapok szervezésének elvi tartalmai:	69
Az óvoda ünnepei:	69
A csoportok ünnepei:.....	70
Az óvoda megemlékezései:	70
Környezetünk jeles napjai:.....	70
Óvodánk hagyományai:	71
Az óvoda egyéb rendezvényei, részvétel rendezvényeken:.....	71
14. Pályázatok útján vállalt programok.....	71
14.1. „Biztonságos Óvoda”	71
14.2. Boldogságóra program	74
15. Összegzés.....	75
16. Érvényességi nyilatkozat	76
17. Legitimációs záradék	77
1. sz. melléklet	78
Külső világ tevékeny megismerése, környezeti tapasztalatok	78
Külső világ tevékeny megismerése, matematikai tapasztalatok- vegyes korcsoportban .	81
Mozgás éves terv	85
Ének-zene, énekes játék, gyermektánc	101
Verselés, mesélés	109
Rajzolás, mintázás, kézimunka	110

1.Bevezető

Kollektívánk sok éves kitartó gyakorlati munkában dolgozik együtt, hittel és kétségekkel, önmaguk és mások meggyőzésével.

Éltünk meg kudarcokat, de vannak csodálatos élményeink, amelyet a világra rácsodálkozó, a védelmet, segítséget vágyó gyermekek szereztek nekünk.

Munkánk során meghatódunk azokban a pillanatokban, amikor megnyílt előttünk a gyermeki lélek, megcsillant egy-egy nehezebben megközelíthető gyermek értéke, az a kis mag, amely ha jól ápoljuk szárba szökkenve virágot hozhat. Sokszor rácsodálkoztunk, mi mindent tud a mai kisgyermek a világról, milyen bonyolult dolgok, összefüggések érdeklik. Sokat tanultunk mi is az élet produkálta helyzetekből.

Helyi nevelési programunk alappilléreként támaszkodunk a magyar óvodai nevelés értékeit prezentáló „Országos alapprogramra”. Innen indulva kerestük azokat az alapelveket, amelyek az óvodáskorú gyermekek személyiségfejlődésének specifikumait jelentik.

Nevelőközösségünk hittel vallja, hogy a gyermek alapvetően érdeklődő, befogadni akaró lény. Ha igyekszünk kihasználni életkori és nembeli adottságait, minden remény megvan arra, hogy mindent tudni fog, amit egy kisgyereknek ebben az életkorban szükséges és illendő tudni.

Munkánk célja: a test – lélek – szellem kisgyermekkorai harmóniája.

Munkánk jutalma: ha ezt pedagógiai eszközökkel elértük.

2. Helyzetelemzés

2.1 Óvodánk természeti, társadalmi környezete, helyi sajátosságaink

Az óvoda hivatalos elnevezése: **Ágasegyháza Napközi Otthonos Óvoda**

Az óvoda pontos címe: **6076 Ágasegyháza, Óvoda utca 2.**

Telefonszáma: **76/200-140**

A program érvényességének ideje: **2004. szeptember 01-től**

A program módosítási ideje: **2009.**

2010.

2013.

2018.

2021.

Ágasegyháza és környéke a Kiskunsági Nemzeti Park területéhez tartozik. Óvodánk fenyves erdővel határolt gyönyörű területen helyezkedik el. Környezetére jellemző a csend és a nyugalom, valamint a tiszta levegő.

Az intézmény épülete 1967-ben épült, 1976-ban bővítették, így három csoportos óvodaként működött 2001-ig, képviselőtestületi döntés alapján ismét két csoporttal üzemel.

Az óvodába járó gyermekek nagyrészt helybéli lakosok, de 10-15 % a környező tanyavilágból kerül hozzánk.

Pedagógiai programunk célja, hogy az óvodánkból kikerülő gyermekeket úgy „tarisznyázzuk” fel, hogy sikeresen tudják venni az iskolai évek akadályait.

2.2 Személyi feltételek

Óvodavezető: 1 fő

Óvodapedagógus: 3 fő

Dajka: 2 fő

A nevelőtestület tagjai főiskolai végzettségű, hivatásukat szerető szakemberek, akik a mindennapokban bizonyítják alkalmasságukat, e sok türelmet és kitartást igénylő munkában. Az óvodában a nevelő munka középpontjában a gyermek áll.

Valamennyi munkatárs folyamatosan együttműködik, munkáját összehangolja a befogadó szellemiségű óvoda, az inkluzív nevelés kialakítása érdekében, és az optimális feltételek megteremtésében, a gyermeki személyiséget övező bizalom megvalósításában.

Az óvodapedagógus kulcsszereplő, elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell értékű. Személyisége meghatározó a gyermek számára. Sok év szakmai tapasztalata áll e nevelőtestület mögött. Összeszokott, egymás munkáját mindenben segítő óvónőkből áll, összehangolva a nem pedagógus dolgozókkal.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

Korábbi évekhez viszonyítva a pedagógus továbbképzéseken is kinyíltak a távlatok. Az önképzés továbbra is lehetőség szakmai megújulásra, de kihasználjuk a szervezett továbbképzések adta lehetőségeket is. Minden évben a konkrét továbbképzéseket figyelemmel kísérve jelentkezünk továbbtanulásra.

2.3. Tárgyi feltételek

Az óvodának rendelkeznie kell a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen változó testméretének, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Tegye lehetővé mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket, számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

Az óvoda épületét 1998 nyarán kívül-belül felújították (kőporozás, csatornázás, festés-mázolás, parketta-csere, csiszolás). Sikeres önkormányzati pályázatok útján sokat korszerűsödött és szépült.

2010-ben részleges akadálymentesítés, fűtés korszerűsítés, nyílászáró csere, mosdófelújítás történt. 2014-ben alakították ki a napelemes rendszert. 2017-ben készült el a homlokzati szigetelés, festés, villámhárító felszerelése, biztonsági kamerarendszer kiépítése. 2018-ban kerítés felújítás, udvari játékok cseréje, újak beszerzése, zöldterület, ivókút, tocsogó kialakítása, fejlesztő eszközök, asztalok, székek, játéktároló szekrények beszerzése történt.

A konyhát 2003-ban felújították, gépesített, a HACCP programnak megfelelő, jelenleg vállalkozó működteti.

Csoportszobáink tágasak, hatalmas ablakokkal, melyek biztosítják a természetes fényt. Az Óvodabál bevételeiből redőnyök, szúnyoghálók kerültek az ablakokra, valamint mindkét csoportba szép, új beépített szekrények. Nagy hátsó udvarunk van. A sportpálya és a KRESZ – park hasznos színfoltja életünknek. 2016-ban az út új burkolatot kapott, az összes táblát kicserélték modern, szép táblákra. Az óvoda járdáját és a KRESZ parkot új építésű járda köti össze

A harmadik csoportszobát tornaszobává alakítottuk, itt tartjuk a mozgás foglalkozásokat.

Az óvoda mesekönyv-készletét folyamatosan újítjuk. Szakkönyvállományunkat bővítjük a megjelenő új szakirodalmakkal. Játékkészletünket minden évben megpróbáljuk felújítani.

Költségvetésünket az „Óvodabál” bevételeivel, vállalkozók adományaival egészítjük ki, ezzel is biztosítva az optimális feltételeket.

A szülők fogadására igény szerint megfelelő lehetőség, hely és idő biztosított.

3. Az óvodai élet megszervezésének elvei

A gyermek egészséges a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekedő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekeknek.

3.1 Hetirend

A hetirend az óvónő által szervezett tevékenységek napját határozza meg.

	Kötött	Kötetlen	Kötött vagy kötetlen
Hétfő		Verselés, mesélés	Rajzolás, festés... Környezeti tartalom
Kedd	Mozgás		Ének, zene...
Szerda		Verselés, mesélés	Rajzolás, festés... Ének, zene...
Csütörtök	Mozgás		Matematika tartalom
Péntek		Verselés, mesélés	Környezeti tartalom

Tanulás szervezése a napirendben

	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
Kötetlen	Verselés, mesélés 1 Külső világ tevékeny megismerése1 Ének, zene, énekes játék 1 Rajzolás, festés 1	Verselés, mesélés 2-3	Verselés, mesélés 2-3
Kötött	Mozgás 1	Mozgás 1	Mozgás 2
Kötött v. kötetlen		Külső világ tevékeny megismerése környezeti tartalom1 Matematikai tartalom1 Rajzolás, festés... 1 Ének, zene, énekes játék... 1	Külső világ tevékeny megismerése környezeti tartalom 2 Matematikai tartalom1 Rajzolás, festés... 2 Ének, zene, énekes játék... 1

3.2 Napirend

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

Igazodik a különböző tevékenységekhez, a gyermek egyéni szükségleteihez, tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre, a tevékenységek között harmonikusak az arányok, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

Az óvodai nevelés csak jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg. Az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével szervezhető meg.

Fontos a gyermekek életkorának megfelelő optimális életritmus kialakítása. Az óvodai napirendben vannak rendszeresen ugyanabban az időben végzett tevékenységek (étkezés, mindennapos mozgás, pihenés), melyek segítik a gyermeket eligazodni az időben, szabályozzák tevékenységeit, ritmust adnak a napjának, s mindezek kihatnak életfolyamataira is.

A napirendet a következő állandó időintervallumok betartásával kell tervezni.

6.00-8.30	Gyülekezés, játék, kezdeményezés, mindennapi szervezett mozgás
8.30-9.00	Folyamatos tízórai
9.00-12.00	Kezdeményezés, kötetlen és kötött foglalkozások, játék, levegőzés, séta
12.00-12.45	Étkezés előkészítése, ebéd
12.45-15.00	Mosdózás, teremrendezés, pihenés
15.00-17.00	Mosdózás, uzsonna, játék, szabadon választott tevékenység

Alapelvek a napirend készítéséhez:

- Tervezésénél az óvónő vegye figyelembe a gyermekek szükségleteire, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet.
- Az óvónő jelölje a napirendben a játékidőt, ami legalább napi 5 óra.
- Az időjárástól függően fokozatosan növeljük a szabad levegőn eltöltött tevékenységek idejét.

3.3 A csoportszervezés elvei

Óvodánkban a csoportokat két vegyes csoportra osztjuk. Ha a létszám megengedi, akkor a nagycsoport homogén maradhat.

3.4 Dokumentációs rendszerünk

3.4.1 Csoportnapló

Varanka Zoltánné: Az én csoportnaplóm című kiadványa alapján, helyileg készült.

Elemi:

- Borítólap: csoport, nevelési év, óvodapedagógusok megnevezése, megnyitás, lezárás
- Balesetvédelmi rendszabályok
- Névsor ABC sorrendben
- Névsor korcsoportonként
- Névsor születési sorrendben
- Születésnapok
- Statisztikai adatok
- Családlátogatások időpontjai
- Gyermekvédelmi lap
- Vezető óvónő látogatásai
- Ünnepek és hagyományok
- Eseményterv
- Szokások és szabályok csoportunkban
- Hetirend
- Napirend
- Nevelési lehetőségek
- Nevelő munka tapasztalatai
- Tanulás tervezése
- Egyéb feljegyzések
- Anyaggyűjtés

Nevelési terv nevelési évenként 2 készül az alábbi felbontásban:

- szeptember 01. – január 31.
- február 01. – május 31.

Oktatási terv heti bontásban készül.

3.4.2 A gyermek megfigyelésének módja, formái

A gyermek egyéni fejlődési dossziójának tartalma:

Családlátogatás:

Óvodába lépést megelőzően a gyermekkel saját otthonában, környezetében ismerkedünk.

Anamnézis:

Szemponyjai alapján tájékozódhatunk a család szociokulturális jellemzőiről, a nevelési légkörről, nevelési eljárásokról. A korai szakasz fejlődési üteméről szerzett információ feltárhatja a jelenlegi problémák gyökerét.

Bemeneti szint mérése:

A beszoktatási idő alatti tapasztalatok a gyermek érzelmi-akarati, értelmi, szocializációs és anyanyelvi képességeiről.

Fejlettségmérő lapok:

Óvodánkban egységes szempontok alapján, helyileg összeállított mérőlapok alapján értékelik az óvónők a gyermekek fejlődését. A megfigyelési szempontok abban segítik az óvónőt, hogy a mindennapi életben, a szabad és szervezett foglalkozások alkalmával felfigyeljen a gyermek jellegzetes viselkedésmódjára. Segítségükkel kiszűrhetők a részfunkció-zavaros gyermekek és a szükséges támogató nevelés korán elkezdhető.

Iskolaérettségi vizsgálat:

A nagycsoportosok mérése helyileg összeállított szempontok, mérőlapok alapján történik.

Szülő kérésére az óvodapedagógus tájékoztatást készít a gyermek fejlődéséről, javaslatot tesz a további fejlődéshez szükséges fejlesztés feladatairól.

4. Nevelési alapelveink

4.1. Alapelveink

- a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi
- a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, az egyéni készségeinek és képességek kibontakoztatását
- az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedések a gyermek személyiségéhez igazodnak
- a gyermek mindenképp felett álló érdekének védelme
- a gyermek személyiségének és jogainak tiszteletben tartása oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben
- másság tiszteletben tartása
- esélyegyenlőség, esélyek növelése
- szociálisan hátrányos gyermekek megsegítésének, esélyegyenlőségének elve
- sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének elvei
- a gyermek alapvető testi, lelki szükségleteinek figyelembe vétele
- szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó derűs óvodai légkör biztosítása
- a játék tisztelete és védelme
- a gyermeki önállóság tiszteletben tartása
- a családi nevelés, a család szokásainak tiszteletben tartása, az óvoda és a család együttműködése, a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, és ebben az óvodák esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be
- egyéni és differenciált bánásmód alkalmazása
- egységes nevelői hatások érvényesítése
- a folyamatosság, rendszeresség elvének érvényesítése
- helyes magatartási normák megalapozása
- stabil szokásrendszer kialakításának elve

- a környezet megismertetésének, megszerettetésének és védelmének következetes érvényesítése, környezettudatos magatartás kialakításának és érvényesítésének elve
- sokoldalú, több érzékszervre ható tapasztaltatás elősegítésének érvényesítése
- a szülők, a partnerek reális igényeinek kielégítése
- az óvoda nyitottsága.

4.2 Céljaink

Az óvodai nevelés országos alapprogramja az emberi személyiségből indul ki. Abból a tényből, hogy az ember, mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

- az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze, a szabad játék elsődlegességének biztosítása
- az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatását elősegítse, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a különleges gondozást igénylő gyermekek ellátását, differenciált képesség- és készségfejlesztést is) hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.
- a gyermek környezettudatos magatartásának megalapozását segítő pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezet kialakítása
- a sikeres iskolai beilleszkedés közvetett elősegítése, a szükséges testi, szociális és értelmi érettség kialakítása, az óvoda sajátosságainak megtartása mellett
- cél az érzelmi biztonság megteremtése, az élmény fonalán haladó gondoskodás.

4.3 Fő feladataink

Az egészséges életmód alakítása, amelyet elsősorban a gondozás és a mozgás által kívánunk megvalósítani:

- A sokirányú gondozási tevékenységgel a gyermek komfortérzetének biztosítása
- A természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgás megszerettetése
- Egészséges életvitel kialakítása

- Testi képességek, fizikai erőnlét, edzettség fejlesztése.

Az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés:

- Kiegyensúlyozott, derűs, nyugodt légkör megteremtése. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.
- Az önálló véleményalkotás, döntési képesség megalapozása, problémahelyzetek mérlegelésével a cselekvéses tanulásból adódó tapasztalatok közös összegzésével.
- Interperszonális kapcsolatok alakítása, melyhez szükséges a kapcsolat érzelmi igényének és a kapcsolatfelvétel képességének folyamatos fejlesztése, elsősorban az óvónő és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése, modellhatás és szoktatás révén.
- Az énkép-önismeret-önértékelés fejlesztése, a gyermek természetes megnyilvánulása és teljesítményre adott konkrét és pozitív megerősítések által, az önkifejező, önérvényesítő gyermeki törekvések segítése.
- A nemi szerepek határainak tágítása a nembeli különbözőségekből fakadó sajátos értékek megőrzése mellett (pl. előzékenység, nehéz fizikai munka átvétele, hagyományos női szerepek – gondoskodás, divat - iránti fogékonyság természetessége).
- Környezettudatos magatartás megalapozása, a természet és az ember által létrehozott szűkebb és tágabb környezet megismerésére - amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet - a szülőföldre és családra való kötődés megalapozására, az emberi munka, alkotások megbecsülésére, hagyományok ápolására nevelés.
- Értékek, normák alakítása, alapvető, hogy a gyermekek megismerjék és gyakorolják a társas együttélés, önérvényesítés alapvető szabályait (együttérzés, alkalmazkodás, befogadás, különbözőségek elfogadása, együttműködés, segítőkészség). Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

- HH, HHH-s gyermekekkel való sajátos törődés, megfelelő szakemberek közreműködésével.
- Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése, a pozitív énkép, önbizalom, önfegyelem, önállóság, szabálytudat, kommunikáció, együttműködés formálásával, szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozásával.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés, melyben feladat a tevékenységek határrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek a rendszerezése, célirányos bővítése oly módon, hogy azon keresztül fejlődjenek megismerő, kognitív képességei, így:

- Egyre pontosabb, valóság-hű észlelés
- Figyelemösszpontosításra való képesség
- Gazdag képzeleti működés
- Reprodukív emlékezet
- Problémamegoldó és kreatív gondolkodás
- Alakuló fogalmi gondolkodás

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd, és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése, gyermeki kérdések támogatása, a szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség, és képességfejlesztés megvalósítása. Fontos feladat a megelőzés és korrekció területén az együttműködés a logopédussal és a családdal.

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára-, mint életkori sajátosságra-, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

5. Gyermekkép, óvodakép

Gyermekkép

A gyermek szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Nevelő-oktató munkánk során arra törekszünk, hogy a gyermekek az óvodába lépés pillanatától kezdve derűs, szeretetteljes, nyugodt, családi légkörben jól és biztonságban érezzék magukat.

Az életkori és egyéni sajátosságokat, eltérő fejlődési ütemet és az őket érő környezeti hatásokat is figyelembe vesszük.

Célunk, a sokoldalú, harmonikus fejlesztésen, a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésén túl arra törekszük, hogy egyformán magas színvonal és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek, nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. Egymás iránt toleráns, segítőkész, tevékeny, mindenre nyitott, megfelelő önbizalommal rendelkező gyermekeket neveljünk.

Olyan értékeket közvetítünk, amelyek a gyermek egész lényének, akaratának, érzelmeinek, értelmének, képességeinek, készségeinek fejlődését segítik elő. Mindent megteszünk annak érdekében, hogy testileg, lelkileg, szociálisan és értelmileg is megfelelően fejlődjenek.

Vegyék észre környezetükben a szépet, a jót, alakuljon ki ez iránti igényük, fogadják el a különbözőségeket, ismerjék meg más nemzetek kultúráját, őrizték meg önazonosságukat.

Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a **család**. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés **kiegészítője**, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti funkcióit, (óvó- védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő) a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszban (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei. Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse a hátrányok

csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermek ellátását is).

Olyan óvodai életet kívánunk megvalósítani, ahol, optimális feltételeket biztosítunk, a pedagógiai intézkedéseket a gyermekek szükségleteihez igazítjuk:

- minden gyermeknek joga, hogy egyediségéhez illeszkedő pedagógiai rendszerben nevelkedjen
- esztétikus, otthonos, tiszta környezetben, szeretetteljes, derűs légkör uralkodik, és a gyermekeket tisztelet, elfogadás, megbecsülés, bizalom övezi
- a nyugodt, szabad játéktevékenység az elsődleges, és a teljesítménykényszertől mentes éresem alapuló fejlődés-fejlesztés valósul meg, élmények feldolgozását támogató környezetben
- az eltérő fejlődési ütemhez igazodó, testre szabott bánásmóddal, egyéni ütemben bontakoznak ki a gyermekek képességei és készségei
- a nevelési, tanulási folyamat a természetes élethelyzetekben végzett tevékenységekre, a felfedező ismeretszerzésre, önálló problémamegoldásra épül, a témakörök komplex formában való megközelítésével
- legfőbb értékek: az együttműködő készség, a toleráns viselkedés, különbözőségek elfogadása, a fejlődésre törekvés, az akarat, a próbálkozás, elfogadás, együttműködés, segítőkészség
- tiszteletteljes, jó szándékú, segítőkész hozzáállással sikerül megnyerni a szülők bizalmát, és megvalósul a családdal való szoros együttműködés
- alkotó, bizalomra, együttműködésre alapozott egységes nevelőtestület tevékenykedik, és megvalósul a pedagógusok módszertani szabadsága, önállósága.

E tevékenységeken keresztül gondoskodik az óvodai nevelés az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről, a gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

6. Óvodai nevelésünk általános feladatai

Az óvoda nevelésének alapvető keretei (gondozás és egészséges életmódra nevelés, érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés, anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés, egyéni bánásmód) feltételét képezik a gyermekek személyiségfejlődésének, elősegítik az egészséges testi- és lelki harmóniájának kialakulását, megfelelő szakemberek bevonásával, szülővel, óvodapedagógussal együttműködve. Valljuk, hogy e nélkül bármilyen gazdag program eredménytelen.

6.1 Egészséges életmód alakítása

A gondozás és egészséges életmódra nevelés célja:

A gyermekek egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésük elősegítése, védelme, edzése, óvása, megőrzése.

Feladatai:

Az egészséges környezet biztosítása

Az óvodai környezet feltételei jelentősen befolyásolják a gondozás hatékonyságát. Ezért az óvónő – a lehetőségeket figyelembe véve – gondoskodik a megfelelő tárgyi környezetről – azzal, hogy számba veszi az adott feltételeket, kezdeményezi a hiányok pótlását, s ellenőrzi a felszerelések megfelelő állapotát, folyamatos karbantartását. Biztosítsa a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezetet.

Legyen figyelemmel a gyermek személyes belső környezetének, testi, lelki, szociális egészségének gondozására, környezettudatos magatartás megalapozásával az egészség fejlesztésére, védelmére, óvására.

A gyermekek gondozása

A gondozás az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége. A kisgyerek olyan igényeit elégíti ki, amely elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó környezetéhez, egészséges életmódjának kialakulásához és megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit.

A gyermek gondozásának záloga az óvónő és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte, önállóságuk fejlődésének elősegítése a többi speciális gondozást végző munkatárssal, a szülővel együttműködve. (korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

A helyes életritmus

Kialakítása az egészséges testi és szellemi fejlődés alapfeltétele. Az évszakokhoz igazodva, az óvoda sajátosságait figyelembe véve, a gyermekek mozgásigényét előtérbe helyezve tervezzük meg a csoportok napirendjét.

A **testápolás** a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. A testápolási műveletek az óvónő és a gyermekek közötti bensőséges kapcsolat elmélyítését is elősegítik.

Az **öltözködés** védekezés az időjárás változásai ellen, de egyúttal fejleszti a gyermek ízlését, önállóságát is.

A fejlődés egyik feltétele: a **táplálkozás**. Az óvónők ösztönözzék, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására a gyermekeket. Biztosítsák, hogy a nap bármely szakaszában ihassanak.

Magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só-, és telítetlen zsír- tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.

A gyermekek testi képességeinek fejlesztése, a mindennapi edzési lehetőségek biztosítása:

A gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásigényének kielégítését és fejlesztését a mozgás foglalkozások és a szabadban végezhető mozgásos tevékenységek szolgálják, melyeket részben szabadon választanak, részben a nevelő kezdeményezi, szervezi. Az egészség megőrzéséhez fontos, hogy a gyerekek szervezete képes legyen alkalmazkodni az időjárás változásaihoz. A szabad levegőn való rendszeres tartózkodás növeli az ellenálló képességet.

Pihenés, alvás rendszere az óvodában

A nyugodt pihenés feltétele a csend. Az altatás hangulatához illő mese vagy halk zene egyik fontos feltétele a pihenés előkészítésének. Az óvónő a nagyobb alvásigényű gyerekeket igyekezzék előbb lefektetni, és hagyja, hogy tovább aludjanak.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

Önálló:

- tisztálkodásban, a tisztálkodási eszközök megválasztásában és azok használatában
- WC-használatkor
- fogápolásban
- öltözködésben, képes megválasztani a helyes sorrendet is
- önkiszolgáláskor
- a kimerített étel mennyiségének megítélésében – az adott hőmérsékleti viszonyoknak megfelelő ruházat kiválasztásában

Megfelelően használja:

- az evőeszközöket (kés, villa, kanál), a játék és egyéb eszközöket
- az óvoda egyéb helyiségeit
- a környezet tisztántartását szolgáló eszközöket (lábtörlő, takarítóeszközök)

Tud:

- cipőt fűzni és kötni
- gombolni
- leteríteni
- hajtogatni (szalvéta, takaró, ruházat)
- ajtót nyitni, csukni, csendben közlekedni
- természetes ülő testtartással asztal mellett ülni

Ismeri:

- a kulturált étkezés szokásait (csukott szájjal rág, ügyel az asztal tisztaságára)
- a zsebkeendőhasználat módját
- a ruházatának tisztántartási lehetőségeit
- a rendetlenség megszüntetésének módjait

Segít:

- a környezet tisztántartására, a rend megőrzésére irányuló tevékenységekben
- a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben

6.2 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Célja:

A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek, készségeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján, a gyermeki személyiséghez igazítva.

Feladatai:

- A barátságos, kiegyensúlyozott légkör, érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes életkörülmények biztosítása
- Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Családias légkörben kialakul a gyermekek érzelmi kötődése a társaihoz, felnőttekhez (óvónők, dajkák) egyaránt.
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív érzelmi töltés jellemezze.
- Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező tevékenységének.
- Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása.
- A gyermek erkölcsi tulajdonságainak (pl. együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség), akaratának (önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás-, és normarendszerének megalapozása.
- A gyermek pozitív kapcsolata csak úgy alakul ki, ha jól érzik magukat a csoportban. Kiemelkedő szerepe van ebben az óvónőnek.
- Segítse elő a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak. Az óvónő alakítsa ki a közösségi élet szabályait.
- Az óvónő feladata a közvetlen érzelmi kapcsolat megteremtése, a példaadáson kívül a csoport közös életének megszervezése, a szokás- és szabályrendszerek, normák gyermekhez alkalmazkodó kialakítása.
- Ezek közül elsődleges a napirend kialakítása.

- Az egyéni örömök mellett egyre inkább szerepet kapnak a közösen megélt örömök is. Az ismétlődő közös örömteli tevékenység lassan a csoport hagyományrendszerébe épül, s növeli az összetartozás élményét (pl. születésnap, névnap).
- Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet és a szülőföldre, családra való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedés modell értékű szerepet tölt be.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végére:

Önálló:

- A kapcsolatteremtés és kapcsolattartás következő területein: kérés, köszönés, köszönetnyilvánítás, válaszolás, megszólítás
- A véleménynyilvánításban
- Döntésekben, választásokban
- Vállalt feladatai elvégzésében
- Tiszteletudó a viselkedése
- Ismeri és érti az óvónő metakommunikatív jelzéseit
- Igazmondásra törekszik
- Megkezdett munkáit befejezi
- Képes a belátásra
- Észreveszi a környezete rendjét megbontó elemeket, korrigálni tudja az ilyen jellegű helyzeteket
- Együttműködik a közös cél érdekében
- Örül a csoport közös sikereinek.

Társas kapcsolatok:

- Felajánlja segítségét a felnőtteknek, gyerektársainak, ha ennek szükségét látja.
- Szívesen tevékenykedik a csoport érdekében
- Érdeklődik társai és a felnőttek iránt (csoporton belül)
- Képes egyéni érdekeit a csoport érdekeinek alárendelni
- Legalább egy társas kapcsolattal rendelkezik a csoporton belül
- Figyelemmel van a felnőttek és gyerektársai iránt
- Igyekszik – szituációtól függően – elfogadni az alá-, fölé-, és mellérendeltségi helyzeteket.

6.3 Anyanyelvi nevelés- az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

6.3.1. Anyanyelvi nevelés, beszédfejlesztés feladatai

Az anyanyelv legfontosabb eszköze az emberek közötti kommunikációnak, szociális kapcsolatoknak.

A beszédfejlesztés az élet minden mozzanatát áthatja, az óvodai nevelés folyamataiban komplexen jelenik meg, annak szerves része. Fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása minden dolgozó tevékenységében kiemelt jelentőségű.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Célja:

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd-, és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése a nevelőközösség egészében.
- A beszéd váljon a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszközévé. A beszéd által erősödjön a gyermek biztonságérzete, váljon tájékozottabbá, gazdagodjanak ismeretei.

- Cél az érthető és kifejező beszéd készségének kialakítása, a gyerekek szókincsének bővítése, a magyar nyelv sajátos formáinak elsajátítása, a mondanivaló helyes megfogalmazásának elősegítése, a kommunikációs képesség fejlesztése.
- Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket.

Feladata:

- Beszélő környezet, szabálykövetítés a javítgatás elkerülésének, a természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartásának, ösztönzésének és a gyermeki kérdések támogatásának kiemelése
- A gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése a beszélő környezet megteremtésével.
- A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése.
- Szókincs (relációs és általános) gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása.
- Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása.
- Nyelvi készség (társalgási, vagy kontextusos és elbeszélő, vagy összefüggő beszéd) fejlesztése.
- Kommunikációs (verbális, nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával.
- Együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén.
- A szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség, képességfejlesztés megvalósítása.
- A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában.
- Az óvodapedagógus biztosítsa a gyerekek számára, hogy a beszélgetés örömforrás legyen, neveljen arra, hogy bátran mondják el véleményüket.
- Az óvónő beszéde példa értékű, ezért fontos hogy az világos, érthető, egyszerű tagolt és tiszta legyen.
- Megfelelő ritmusban, hanglejtéssel, hangsúllyal, hangmagasságban, hangerővel kell beszélnie a gyerekekkel foglalkozó felnőtteknek.

- A nyelvi hátrányokkal érkező gyerekekkel differenciáltan foglalkozunk, a beszédhibás gyerekeket logopédus fejleszt.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése.
- A gyermekeket arra neveljük, hogy bátran, nyilatkozzanak meg, bátran mondják el élményeiket.
- Minden gyermeknek biztosunk lehetőséget a folyamatos beszéd gyakorlására.
- Képesé kell tenni a gyermeket arra, hogy mások mondanivalóját is meghallgassák.
- Szókincsük folyamatos bővítése.
- Beszédmegértés fejlesztése.
- Beszédszervek, beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása.
- A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása.
- Beszédhibák felmérése, megfelelő módszerekkel történő javítása.
- Helyes mintaadás: beszédünk stílusban, hanglejtésben, dinamikában, artikulációban, hangsúlyban, mimikában.
- Az óvodapedagógus beszéde és viselkedése modell értékű legyen.
- Gazdag szókincsű, tiszta, érhető beszédű, megfelelő beszéddinamikájú gyermekek nevelése.
- Enyhe fokú beszédhibák felismerése, javítása.
- A meglévő képességek erősítése, hiányosságok pótlása.
- Pontos, rövid megfogalmazással a beszédértés segítése.
- Sikerélményhez juttatás, mert a beszédöröm ösztönzőleg hat.
- Tudatos fejlesztés céljából párbeszéd, beszélgetés kezdeményezése.
- Beszédértési, beszédtechnikai szint figyelemmel kísérése.
- Együttműködés a családdal és a szakemberrel.

Tartalma:

Gyakorlatsorok:

- Motoros fejlesztő gyakorlatok.
- Oldó, lazító gyakorlatok.
- Auditív fejlesztő gyakorlatok.
- A koordinációk, folyamatosságok, az aktív élőbeszédet elősegítő gyakorlatok.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Megfelelően működő beszédészlelés és beszédmegértés.
- Tiszta hangképzés, hangkapcsolás.
- Helyes beszéddallam, beszédritmus.
- Megfelelő mondatszerkesztés.
- Érzelmeket kifejező hangletjtés.
- Gazdag szókincs.
- Gondolataik, érzelmeik, cselekvéseik folyamatos beszéddel való kifejezés.
- A csoportos beszélgetésben kialakult beszédfigyelem.

6.3.2 Értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az értelmi fejlesztésnek feltétele a helyes módszerek megválasztása, a megfelelő eszközök biztosítása és a jó óvónő - gyerek viszony.

Az értelmi nevelés fejleszti az értelmi erőket, képességeket és hat az óvodáskorú gyermek világképének kialakulására.

Célja:

- Kultúra átadás óvodai nevelés módszere segítségével.
- A gyermek megismerési vágyára, kíváncsiságára építetett spontán és irányított tapasztalatszerzés, tevékenykedtetés.
- Megfelelő élmények, tevékenységek biztosításával törekszünk arra, hogy a gyerekek egyenletesen fejlődjenek, képesek legyenek megfelelő kommunikációra és szellemi tevékenységek iránt érdeklődőek, legyenek.
- A gyerekek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendezése tudatos, célirányos, tervszerű bővítése a különböző tevékenységekben és élethelyzetekben, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) – alkotóképesség- fejlesztése a nevelési módszerek segítségével.

Feladata:

- Valljuk, hogy alapvető tevékenység a játék, ennek szellemében valósítjuk meg a célt, feladatot, fejlesztési folyamatot.

- Biztosítjuk a gyermek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységeket. kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Feladat a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek bővítése, rendszerezése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, valamint az értelmi képességek fejlesztése: észlelés, érzékelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás, képzelet, kreativitás fejlesztése.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása. Építünk a gyermek egyéni érdeklődésre, kíváncsiságra, megismerési vágyára, tevékenységvágyra, meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire, figyelembe vesszük az életkori sajátosságokat, ehhez igazodva biztosítjuk az értékközvetítést.
- Megismertetjük a társadalmi, természeti környezettel, a hagyományainkkal amelyekkel szoros érzelmi kapcsolatot alakítunk ki.
- Fontos feladat a megismerésre vonatkozó képességek fejlesztése, a valósághű észlelés, a figyelemösszpontosításra való képesség, a gazdag képzeleti működések, a reproductív emlékezet, a problémamegoldó és kreatív gondolkodás, az alakuló fogalmi gondolkodás.
- A tanulási nehézségekkel küzdő gyerekek fejlesztéséhez speciális ismeretekkel rendelkező óvodapedagógus, illetve külsős szakember segítségét kérjük.
- A hátrányos illetve halmozottan hátrányos helyzetű, ingerszegény környezetből érkezett gyerekek felzárkóztatása differenciált foglalkozások keretében minden óvodapedagógus feladata.
- Figyelmet fordítunk a kiemelkedő képességek erősítésére, tovább fejlesztésére, a tehetségek kibontakoztatására.
- Ismeretszerzés folyamatában arra törekszünk, hogy olyan légkört alakítsunk ki, amelyben szorongások nélkül, felszabadultan, érdeklődve tevékenykedjenek a gyerekek.

Tartalma:

- A gondolkodás fejlesztésével a szemléletes cselekvő gondolkodástól a szemléletes képszerű gondolkodáson át a fogalmi nyelvi gondolkodási szintre juttatjuk el a gyermeket.
- Az óvodai nevelés a gyermek önkéntelen figyelmére támaszkodik. A szándékos figyelem kialakítására, kitartó figyelemre nevelünk. A figyelem fejlesztésével növelni tudjuk a figyelem időtartamát, átvitelét egyik tárgyról a másikra.

- A gyermekek képzeletét ismeretek bővítésével, a valóság megmutatásával, az ábrázolás, a mese, a játék, a bábozás segítségével fejlesztjük.
- A tudatosan szervezett érzékszerv-fejlesztés érdekében (látás, hallás, tapintás, szaglás) kihasználjuk a természet adta lehetőségeket, ennek érdekében, amit lehet, megtapasztaltatunk a gyermekkel (állatok, növények, természeti jelenségek).
- A hátrányokkal rendelkező gyermekek differenciált fejlesztésére való tudatos felkészülés, a hiányok pótlására, a fejlődés akadályainak elhárítására, vagy a tehetség fejlesztésére, a pozitívumok megerősítésére irányuló speciális feladatok megtervezése és az eredmények rendszeres értékelése olyan feladatok, melyeket óvodánk beépít nevelési gyakorlatába.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek nyitott érdeklődésükkel készen állnak az iskolába lépésre.
- Megjelenik náluk a szándékos figyelem, növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- Kialakulóban van az átvitt gondolkodás.
- Megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama.
- Érthetően, folyamatosan beszélnek, gondolataikat életkoruknak megfelelő tempóban és hangsúllyal tudják kifejezni.
- Különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkotnak.
- Elbeszélésük folyamatos, de gyakran még nem követik a történések logikai, időbeli sorrendjét.
- Helyesen használják a névmásokat, a névutókat, a jövő idejű igeidőt és az igemódokat
- Végig tudják hallgatni és megértik mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről.
- Képesek együttműködésre és kapcsolatteremtésre felnőttekkel és társaikkal.
- Feladattudatuk kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg, ezt kitartásuk, munkatempójuk, önállóságuk, önfegyelmük alakulása, fejlődése biztosítja.
- Egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni, szükségleteik kielégítését késleltetni tudják.

7. Óvodai nevelésünk sajátos feladatai

7.1. Tehetséges gyermekek fejlesztése

Tehetségen azt a velük született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képességeket értjük, amely a gyermeki tevékenység egy bizonyos vagy több területén az átlagosat messze túlhaladó teljesítményt tudnak létrehozni.

Vannak gyermekek, akiknél már fiatal korban feltűnik, hogy adottságaik valamilyen területen az átlagosnál lényegesen jobbak. Ebben a korban a tehetségre irányuló hajlamokról beszélhetünk.

Célja:

- A tehetséges gyermekek „erős” oldalának fejlesztése mellett, a tehetségével összefüggő gyengébb területek erősítése, olyan légkör megteremtésével, amely őket elfogadja, és személyiségüknek fejlődését segíti.
- Több teret, időt, lehetőséget kell hagynunk a gyermekek spontán érdeklődéséből fakadó tapasztalásnak, ismeretszerzésnek, melyet okos irányítgatással kell terelgetni.

Feladata:

- A lehetőségeinkhez képest fordítsunk kellő figyelmet, nyújtsunk több ismeretet, úgy, hogy a gyermekek természetes kíváncsiságára hagyatkozunk. Rá kell nevelnünk a gyermekeket, hogy keressék az összefüggéseket, ismereteik minél komplexebbek legyenek.
- Egy- egy ismeretanyagot minél több oldalról, több megközelítésben „járjunk körül” a gyermekekkel, kapjanak az ismeretek minél több megerősítést.
- A szülők figyelmét ráirányítjuk a gyermekek jobb képességeire, javasoljuk, kérjenek a szakemberektől segítséget.

7. 2. Sajátos Nevelési Igényű gyerekek integrált nevelése

Sajátos Nevelési Igényű gyerekek, azok a gyerekek, akik a Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján:

- testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos
- pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl. diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, mutizmus, kóros hiperkinetikus vagy kóros aktivitás zavar).

Az integrációs nevelés a gyerekek számára lehetőséget ad az egymással való kommunikációra, egymás megismerésére és elfogadására. Az a kisgyerek, aki már az óvodában megéli, hogy egyik társa halláskészüléket, másik szemüveget visel, nehezebben jár, nehezen formálja a hangokat, természetesen fog viszonyulni később, felnőttként is a különbözőséghez.

A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásában, fejlesztésükben irányadó "A fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelve".

Célja:

- Olyan sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése, akik a szakértői vélemények alapján a többi gyerekkel együtt nevelhetők.
- Integrált nevelés során a sérült illetve lassabban fejlődő funkciók lehető legkorábbi és leghatékonyabb, folyamatosan biztosított speciális fejlesztése mellett a gyermekek életminőségének javítása, beilleszkedésük segítése.

Feladata:

- Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált neveléséhez, az integráció sikerességéhez bizonyos fokú szegregációt biztosítunk. A szegregáció a sérült gyermekek egyéni fejlesztését, megsegítését szolgálja a megfelelő szakemberek segítségével.
- A szakértői felméréseinek és a szakvélemények eredményeire alapozva, egyénre szabott fejlesztési terv kidolgozása, a fejlődési naplóban történő rögzítése.
- Olyan személyes példaadás biztosítása, melynek hatására a gyermekek toleranciát tanulnak, elfogadják társuk többiekétől eltérő tulajdonságát
- A fejlesztés során arra törekszünk, hogy olyan készségek és képességek (teljesítmény igénye, nagyobb kitartás, jó beszédkészség, problémaérzékenység, stb.) alakuljanak ki, amelyek az iskolai beváláshoz szükségesek.
- **Mikrocsoportos fejlesztés:** a fejlesztő szakember 2-3 hasonló problémákkal küzdő gyerekekkel foglalkozik. Ebben a tevékenységformában már a gyerekek képesek együtt dolgozni, figyelmesek egymás iránt, örülnek egymás sikereinek.
- **Fejlesztés az óvodai csoportban:** a fejlesztést végző óvónő, fejlesztőpedagógussal, gyógypedagógussal együttműködve, azok útmutatásai alapján, fejlődést elősegítő játékos módszerek alkalmazásával végzi munkáját.
- **Fejlesztés otthon:** fejlesztés fontos részét képezi a szülőkkel való együttműködés. Fel kell tárnunk a szülők előtt a gyerekek állapotát, minden kérdésükre őszintén válaszolunk.

Éreztetjük a szülőkkel, hogy a gyerekek optimális fejlődésük érdekében nekik is van tennivalójuk, ötletekkel segítjük az otthoni fejlesztést.

Tartalma:

Mozgásfejlesztés:

- Nagymozgások: járás, futás, ugrás, csúszás-mászás, dobás
- Egyensúlyozó gyakorlatok: állás, járás, forgás, fordulatok, testhelyzet változtatások
- Finommotorika: kézizom lazító gyakorlatok, írásmozgás koordináció, téri tájékozódás feladatlapon.

Testséma fejlesztés:

- Testrészek ismerete: felismerés tükörgyakorlatokkal, testrészek- tevékenységek, testrésze koncentráció nyitott és csukott szemmel.
- A test személyi zónájának alakítása: lateralitás, keresztmozgások, elülső és hátulsó testzóna.
- Testfogalom: testrészek megérintése, megnevezése, funkciójuk.

Téri tájékozódás:

- Testséma fejlesztéssel összefüggő térészlelés.
- Helyviszonyokat kifejező fogalmak.
- Írásmozgás koordináció.

Észlelés (percepció) fejlesztése:

- Vizuális (látási) észlelés: azonosság – különbözőség, alakállandóság, Alak-háttér megkülönböztetés, Gestalt-látás, (rész-egész felismerése) szem-kéz koordináció
- Auditív (hallási) észlelés: zörejek egymástól megkülönböztetése, hangutánzások beszédhangokkal végzett gyakorlatok
- Verbális (beszéd) észlelés: bátor megnyilatkozás, szókincsbővítés, szógyűjtés, mondatalkotás, mesemondás, testsémával, téri tájékozódással kapcsolatos szavak, ellentétes, rokon értelmű szavak.
- Taktilis (tapintásos) észlelés: érzékelő zacskóban mi búj el, formaberakásos szembekötősdik, puzzle
- Kinesztetikus észlelés (látás kizárásával végzett mozgások): becsukott szemmel végzett mozgások, hátra rajzolt formák felismerése.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A fogytékosság típusának és mértékének figyelembevételével önmagához képest fejlődjön.
- A sérülés arányában legyen alkalmazkodó képes.
- Törekedjen önállóságra, együttműködésre.
- Legyen képes önmagát elfogadó beilleszkedésre.
- Személyisége oly mértékben fejlődjön, hogy képes legyen az iskolai élet megkezdésére.

7.3. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket a családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett és számukra rendszeres gyermekvédelmi támogatást, folyósítanak.

Veszélyeztetett helyzetű gyermekek a nem megfelelő magatartás, mulasztás, vagy körülmény miatt kerülnek olyan helyzetbe, hogy testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődésük gátolva, vagy akadályozva van.

Célja:

- Kölcsönös együttműködés, szemléletformálás, a gyermekek rendszeres óvodába járatása. Elhanyagolt gyerekek feltárása a szülői közösség bevonásával, a szakmai hálózat kapcsolattartásával.
- A családi nevelés hiányosságainak kompenzálása, a szociális beilleszkedés segítése, biztonságérzet megalapozása, érzelmi kötődés az óvodához, ösztönző társas kapcsolatok pozitív kialakítása.

Feladata:

- A hátrányos és veszélyeztetett gyermekek feltárása, nyilvántartása, segítése. Az óvodai nevelés váljon a családi nevelés kiegészítőjévé.
- Az egészséges életmód szokásainak kialakítása a szociális hátrányból eredő hiányok kompenzálása.
- Fontos szerepe van a biztonságot nyújtó, otthont pótló szemléletnek. Ebben az atmoszférában fejlődnek ki az érzelmi kötődések, az önállósulási, szocializációs folyamatok, és ez az alapja a tevékenységeknek, a fejlődésnek.

- Nevelőmunkánk azon a szemléleten alapszik, hogy minden gyereket a maga fejlettségi szintjéről, a maga ütemének megfelelően a közösségi hatásokat, és kereteket felhasználva fejlesztünk, egyénileg és közösségen belül differenciáltan egyaránt.

7.4. Gyermekvédelmi feladataink

Célja:

- Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése.
- Az óvodai gyermekvédelem fő céljának a prevenciót tekintjük, ami magába foglalja a gyermekközösség egészére kiterjedő, ezen belül minden egyes gyermek harmonikus személyiségfejlesztéséért kifejtett pedagógiai tevékenységet.
- Feltárni azokat a körülményeket, amelyek a gyermek fejlődését hátrányosan befolyásolják.
- A család tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése és ezzel együttesen a gyerekek iránti felelősség ébrentartása. Tapintatos, személyes kapcsolat kialakítása azokkal a családokkal, akik segítséget kérnek, vagy látszólag segítségre szorulnak.
- Minden gyermekre kiterjedő preventív tevékenység megszervezése, amely során szeretnénk megakadályozni a veszélyeztetett státusz kialakulását, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzését, ill. a veszélyeztetettség megszüntetésében segítségnyújtás, együttműködés a különböző szakemberekkel.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek önmagukhoz képest jussanak el fejlődőképességük optimális fokához, és időben a fogyatékosságuknak megfelelő fejlesztő intézménybe kerüljenek.

Az óvodapedagógus feladata:

- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyerekek óvodába kerülésének és járásának elősegítése.
- Biztosítja a gyerekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén javaslatot tesz óvó - védő intézkedésekre.
- Elősegíti az új óvodások befogadását, beilleszkedésüket az adott csoportba.
- Lehetőségekhez képest minél jobban ismerje meg a segítségre szoruló gyerekeket és családjukat.

- A problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, az okokat felismeri, és ha szükséges, ehhez szakember segítségét kéri.
- A tehetséggondozást segíti megvalósítani illetve elősegíti.
- A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz hozzájutást javasol.
- Minden rendelkezésre állóeszközzel segíti a gyerekek családban történő felnevelését.
- Jó kapcsolatot épít ki a helyi gyermekvédelmi rendszerben érintett szervezetekkel.

Gyermekvédelmi felelős feladata:

- A gyermekvédelmi felelős képviseli az intézményben a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokat, szervezi, irányítja és elősegíti ezeknek a szempontoknak az érvényesülését.
- Feladata, hogy a családdal és a pedagógusokkal együttműködve kiküszöbölje a veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmakat, megvédje őket a test-lelki, erkölcsi károsodásról, ill. ellensúlyozza a veszélyeztető hatásokat.
- Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket.
- Folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, ill. a megszüntetés okait.
- Elősegíti az óvónők „felderítő” tevékenységét.
- Szükség esetén családlátogatásokat végez a csoport óvónőivel.
- A gyermekek érdekében teendő intézkedésekhez tanácsot ad.

Az együttműködés elvei:

- Az együttműködés kölcsönös bizalomra épül, alapja az együttes felelősség a gyermekekért. (a szülő bármit elmondhat, kérdezhet, az óvónőt szakmai titoktartás kötelezi.)
- Az együttműködés célja, összhangot teremteni a családi és az óvodai nevelőmunka között
- az óvoda tiszteletben tartja, hogy a gyermeknevelés elsősorban a szülő joga és kötelessége, az óvoda folytatja és kiegészíti azt.
- A szülő folyamatosan tájékozódhat gyermeke fejlődéséről, amit az óvónő szakmai tudásával segít.
- Az óvónő nyitott a szülői javaslatokra, amennyiben összeegyeztethető az óvoda, az óvónő szakmai terveivel, és anyagi kihatásai megoldhatóak.

Tartalma:

- **Hátrányos helyzetű** gyermekek, akik valamilyen oknál fogva hátránnyal indulnak. Ez a hátrány testi, lelki és szociális téren egyaránt jelentkezhet.

A hátrány okai általában a következők lehetnek:

- a család nem megfelelő működése
  - a család nem megfelelő anyagi, szociális háttere
  - a szülők iskolázottsága és kulturális beállítódása
  - csonka család létre jötte
- **Halmazottan hátrányos helyzetű** gyermekeknek azok minősülnek, akiknél a törvényes felügyeletet gyakorló szülő, ill. szülők legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamát fejezték be sikeresen.
  - **Sajátos Nevelési Igényű** gyermekek, azok a gyermekek, akik a Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján:
    - testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, többfogyatékoság együttes előfordulása esetén halmazottan fogyatékos
    - pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl. diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, mutizmus, kóros hiperkinetikus vagy kóros aktivitás zavar).
  - **Veszélyeztetettség** olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyerekek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

A gyermekek személyiségfejlődését a szülő vagy a környezet nem biztosítja, a gyermekek fejlődését veszélyezteti. A veszélyeztetettség nyilvántartásba vételének szempontjai:

    - súlyos anyagi nehézségekhez kapcsolódó elhanyagoló nevelés
    - elhanyagoló neveléshez kapcsolódó testi, lelki bántalmazás
    - súlyos érzékszervi károsodás, illetve tartós betegség

Együtműködés a partner és társszervekkel:

- Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat
- Védőnői Szolgálat
- Házi orvos, házi gyermekorvos
- Gyámügyi Hivatal.

Speciális helyzetünket tekintve együttműködés a Nevelőszülői Hálózat vezetőivel, illetve a nevelőszülőkkel.

7.5. Speciális tevékenységeink

Speciális tevékenységeinket, foglalkozásainkat nevelési időn túl tartjuk, heti egy alkalommal.

A tevékenységek területei:

- Néptánc, zenés torna, mozgásfejlesztő foglalkozások:

A zene iránti fogékonyságra alapozott mozgáskultúra fejlesztése, melynek hatására fejlődik a gyermek mozgáskoordinációja, helyes testtartása, ügyessége, kitartása, állóképessége. A zenére való tudatos ráfigyelés útján alakul a belső hallás, a figyelem, a ritmus- és ütemérzék.

8. Óvodánk tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

8.1 Játék

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat, áthatja az egész napot, támogatja a természetes beszéd- és kommunikációs kedv fenntartását, ösztönzését.

Jót és jól játszani, ez a gyermek dolga az óvodában, mert a játék kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység. Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermekek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében és szükség szerint indirekt módon, befolyásolni, biztosítani a szabad játék elsődlegességét, mint az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközét, elfogadó, segítő, támogató attitűdjét.

Cél:

- A gyermekek szabad képzettársításának elősegítése.
- Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok többszöri átélésével a gyerekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása.
- Spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése, bővítése, ezek különböző tevékenységekben, élethelyzetekben való gyakorlása, lehetőség további élmények, tapasztalatok gyűjtésére.
- Cél, hogy minél sokrétűbb, tájékozódó tevékenységgé váljon a játék és a játékba integrált tanulás. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban, és a környezet alakításában.

Az óvónő feladatai a játékkal kapcsolatban:

- Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése.
- A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára.
- A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása, nagy jelentősége van a közösen készített, és az egyéni élményekhez kapcsolódó eszközöknek
- Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához.
- Kreativitás ösztönzése, támogatása.
- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék kibontakoztatása érdekében.
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása, nemi identitás fejlődésének elősegítése (a fiúk óvó-védő késztetéseiből, csoporton belüli társas pozíciók elfogadásából adódó harcias szellemű játékok elfogadása ésszerű határokkal, a lányok anyáskodó, gondoskodó, aktívan kommunikáló hajlamainak támogatása). Tradicionális nemi szerepektől való eltérés, az egyéni különbségek, motivációk tisztelete (babázó kisfiú, autózó kislány természetessége).
- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását.
- Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, az indirekt reakcióival éri el.
- Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabad játék túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.
- Óvónő tudatos jelenléte a játék folyamatában a játék kibontakoztatására, boldog atmoszféra teremtésével és a játék közösen elfogadott normáinak indirekt képviselésével a beszédkezdő, közlésvágy motiválása. Potenciális partner, akit érdekel, amit a gyerekek játszanak, csak a szükséges esetekben avatkozik be, pl. a veszélyessé váló agresszív játékba. Szabad játék és játszótársválasztás biztosítása, kreativitás ösztönzése, támogatása, játékelképzelések megbeszélésének inspirálása.
- A gyermekek aktuális fejlettségi szintjének nyomon követése, egyénre és csoportra szabott fejlesztési feladatok tervezése és megvalósítása elsősorban indirekt módszerekkel

(társas kapcsolatok formálása, együttműködés fejlesztése, interakciók tartalmának fejlesztése, a kezdeményezőkésséggel, önértékeléssel, önérvényesítés, önbizalom formálásával kapcsolatos feladatok).

- A gyermeki kommunikáció fejlettsége, és a társas kapcsolatok, pozíciók közötti összefüggések megfigyelése a játékban. A vezető egyéniségek kommunikációs stílusának megfigyelése, a gátlásos gyermekek oldása, pl. ölbeli játékokkal.
- A hátrányos helyzetű gyermekekre fordított kettős figyelem, a beilleszkedés támogatása a játékban, minél több spontán párbeszéd helyet és célzott, tervszerű anyanyelvi fejlesztés.
- Hiteles kommunikáció, érvek a szülőknek a szabad játék fontosságáról.
- Érdeklődés, komoly figyelem kifejezése a gyermeki közlések iránt, készséges válaszok a kérdésekre, gyermeki üzenetek dekódolása, metakommunikációs jelzések küldése, játszótársként nyelvi kifejezésminták adása.
- A gyermeki szerepjátékot kísérő párbeszéd támogatása verbális ismeretekkel, a fogalomalkotás segítségével, a beszéd prozódiai elemeinek gazdagításával.

Tartalom:

Gyakorlójáték:

- Ismétléses cselekvések közben anyagok, eszközök megismerése.
- Lehet mozgásos, manipulációs és verbális.

Építő-konstruáló játék:

- Különböző játékszerekből összeraknak, létrehoznak valamit.

Szimbolikus szerepjáték:

Szerepjátékot megelőző játékforma, amikor saját cselekvését, viselkedését úgy utánozza, hogy mással végezteti (babák sétáltatása), másrészt, amikor másoknál megfigyelt cselekvést utánoz (pl. havat lapátol, mint az apukája).

Színlelő játék:

Felnőttek utánzása, a kultúra átvételének játéka.

Szerepjáték:

A gyermek tapasztalatait, ismereteit, elképzeléseit, érzelmeit, pozitív és negatív élményeit fejezi ki, környezetük jelenségeit sajátos módon újraalkotják.

Fantázia játék:

Szerepeken alapuló, önmagáért a tevékenység örömeért játszott játék, rögtönzések.

Szabályjáték:

Verbális, mozgásos és manipulatív játéktevékenységek során önálló szabályra figyelések.

Barkácsolás:

Játékok egyszerű javítása, játékok készítése.

Bábozás:

Gyermek bábjátéka, óvónő játéka és a gyermek bábkészítő tevékenységét tartalmazza.

Dramatizálás:

A gyermekek saját vagy irodalmi élményeiket játsszák el kötetlen módon.

Alkotójáték:

Konstruálás, gyermeki barkácsolások.

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- Legyenek önálló, kezdeményező megnyilvánulásai.
- Alakuljanak ki pozitív érzelmei társai iránt.
- Legyen kezdeményező magatartású.
- Vegyen részt aktívan az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban.
- Legyen képes szabályjátékok megtanulására.
- Tartsa be és kövesse a megismert szabályokat.
- Hozzon létre egyszerű modelleket, maketteket.
- Legyenek egyéni ötletei, javaslatai.
- Válasszon helyesen adott tevékenységhez anyagot és eszközt.
- Legyen képes saját élményeinek eljátszására.
- Fogadja el társai javaslatait, ötleteit.
- Legyen képes csoportban való játéokra.

8.2 Verselés, mesélés

A mese az óvodai élet állandóan zajos, nyüzsgő közegében a csend szigete. Szórakozás, multság, egymásra hangolódás. A mindennapok során ünnepélyessé kidolgozott hagyomány.

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, a gyermeknek érzéki- érzelmi élményeket nyújtanak.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra verselésre.

A mese a bábozás és a dramatizálás eszközeivel feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világgképének kialakítására.

Cél:

- A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása, saját vers vagy mesealkotással.
- A korosztálynak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése.
- A gyermekek érzelmi-értelmi és etikai fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

Az óvónő feladatai a mese-vers tevékenységek megszervezésében:

- Az óvónő a mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor ügyeljen a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolat, a meghitt légkör megteremtésére, esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozására, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés.
- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása követelmény, klasszikus, kortárs irodalmi művek mellett csoportösszetétel figyelembevételével a mese-, versenyag megválasztásával a multi- és interkulturális nevelés megvalósítása.
- Biztosítsa az óvodáskorban megjelenő jellegzetes tartalmak meglétét (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok).
- Elalvás előtt az óvónő mindig mondjon mesét.
- Kifejező előadásmód az irodalom, nyelvi-stilisztikai eszközeinek kihasználása a gyermeki beszéd-kommunikáció fejlődése, fejlesztése érdekében.
- Beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása, beszédészlelés/megértés/reprodukció fejlesztése.

Tartalom:

- Vers és mesemondások
- Vers és mesealkotás ábrázolással való kombinálása
- Irodalmi művek hallgatása
- Mondókák (népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, felelgetők, lovagoltatók, csiklandozók, altatók, ébresztgetők)
- Mesék (állat, tündér, tréfás mesék, népmesék, műmesék, folytatásos mesék, verses mesék, életkori sajátosságokhoz igazodóan a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei,)
- Versek (népköltészeti alkotások, klasszikus és mai gyermekversek)
- Dramatizálás, bábozás (mesealakok, szituációk megjelenítése, ismert mese befejezése, mozgásos átváltozás, utánpótlás)
- Könyvek, folyóiratok nézegetése
- Színházi élmények nyújtása.

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- Szívesen mondjon spontán módon is mondókákat, verseket, meséket, hozzájuk tartozó játékok szövegeit és ismerje mozgásait.
- Kapcsoljon ismert irodalmi szöveget adott ünnepi alkalomhoz.
- Tudja a megismert szavak jelentését, megfelelően használja azokat.
- Nyelvhelyességi szabályoknak megfelelően fűzze mondatait.
- Tudjon kiegészíteni szóban ismert meserészletet.
- Legyen képes a hallottak képi megjelenítésére.
- Jegyezze meg a mese legfontosabb elemeit (szereplők, események), nevezze meg azokat.
- Tudjon könyvben kép alapján tájékozódni, óvja a könyv állagát.
- Vegyen részt dramatikus, mimetikus játékokban, közös műsorkészítésekben.
- Szívesen, örömmel hallgasson mesét.
- Legyen igénye a hallott irodalmi művek újrhallgatására.
- Figyelmesen tudja végighallgatni óvónőjét, társait.
- Képes legyen korának megfelelő színházi előadás cselekményének követésére.

8.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodai ének-zene nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, ölbeli játékok, énekes játékok gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. A népdalok éneklése, hallgatása a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik.

Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a mesélés vagy séták, valamint fejlesztik a szókinccset, gyermeki kommunikációt, javítják a beszédhibákat.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközüül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Cél:

- A közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, ami fejleszti a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát és közösségi érzetét is.
- Az ölbeli játékok segítenek a beilleszkedési időszakban és szocializálnak.
- A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket, képességeiket.
- A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadásra való képesség megalapozása.

Az óvónő feladata az ének-zenei tevékenységek megszervezésében:

- A felhasznált zenei anyagok igénye, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása, migráns gyermekek figyelembe vétele.
- Az óvónő biztosítsa a megfelelő légkört, az érzelmi motiváltságot.
- Biztosítson minél több eszközt, időt és helyet az ének-zenei tevékenységek gyakorlásához, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának, kreativitásnak.
- A 3-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása.

Tartalom:

- Magyar népi énekes-mozgásos játékok, más népek dalai, játécai:
  - Egy- és kétszemélyes játékok, altatók, hintáztatók, simogatók, hajladozók, höcögtető, lovagoló, tapsoltatók, sétáltatók, táncoltatók, labdázók, felelgetős, énekes játékok.
  - Körjátékok és dalaik (fogyó és gyarapodó játékok, párválasztók), sor és ügyességi játékok
- Magyar népszokások, a hagyomány dalai, játécai más népek dalai:
  - Táncos játékok (lakodalmas, alakoskodók, vonulások, táncok, átalakuló játékok, kapuzók)
  - Népszokások (a négy nagy ünnephez kapcsolódva)
- Gyermeknek írt műdalok
- Hangszeres zene hallgatása
  - Alkotások (vokális és hangszeres zene)
  - Műdalok, alkalmi dalok (ünnepek dalai)
- Rögtönzött hangszerek készítése.

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- Tudjon természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani
- Énekeljen hat hangterjedelmű dalokat, dúdolja az ismert dallamokat.
- Felelgetős dalt énekeljen társával, vagy a csoporttal.
- Énekeljen vissza dallamot.
- Különböztesse meg és reprodukálja a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú fogalompárokat dallamban, ritmusban.
- Fejezze ki cselekvéssel a ritmust és az egyenletes lüktetést.
- Tudjon egyszerű táncos mozgásokat végezni helyes testtartással.
- Törekedjen tiszta éneklésre.
- Hallgassa figyelmesen a bemutatott zenét.
- Énekeljen alkalmi dalokat ünnepkörökhöz kapcsolódva.
- Ismerje fel dallammotívum alapján a hallott dalt, néhány természeti környezetbeli hangot (többféle zenei és zöreihangot), hangszereket (ritmushangszereket és furulya hangját).
- Ismerjen néhány térforma alakítási lehetőséget (kör, csigavonal).

- Találjon ki dallamhoz mozgást, játékot.

8.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Ezek a tevékenységek a gyermekek kedvencei közé tartoznak. A feladat elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit, ábrázolás ösztönzésére alkotó légkör megteremtését, változatos lehetőségek felkínálásával. Tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

Cél:

- A gyermek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése, belső képek gazdagítása, mese, vers, ének, énekes játék eszközeivel.
- A gyermek tér-, forma-, színeképzetének gazdagítása, képi gondolkodásuk fejlődése, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása, élmény- és fantáziavilág gazdagítása, kreativitás fejlesztése.
- Egyszerű munkafogások és eszközhasználat képességeinek fejlesztése (különböző anyagok és technikák megismertetése). Munkafogások, megoldások, eszközök bemutatása, használatuk megnevezése, gyakorlásra ösztönzés.
- Az alkotás örömeinek megtapasztalása, önkifejezésre, környezet esztétikai alakítására, és az esztétikai élmények befogadására.
- Az íráshoz szükséges mozgáskoordináció alakítása.

Az óvónő feladatai az ábrázoló tevékenység megszervezésében:

- A gyermeki alkotó, alakító tevékenység feltételeinek megteremtése az egész nap folyamán a tér és változatos eszközök biztosításával. Maga a tevékenység valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, és az esztétikai élmények befogadására.
- A 3-7 éves korban tervezhető alkotó, alakítható tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése.
- A tevékenységek szervezeti formáinak biztosítása.

- Az óvónő adjon lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket.
- Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Tartalom:

- Vizuális észlelés:
  - alakállandóság: formaállandóság, geometriai formák különböző nagyságainak összehasonlítása
  - térbeli helyzet: tárgyak szemlélőhöz viszonyított kapcsolatának felismerése, figurák fordítása, forgatása, részek helycseréje, tárgyak egymáshoz viszonyított helyzete
  - térbeli viszonylagosság: két tárgy helyzetének megnevezése, alak kiegészítése
  - részek kiegészítése, célirányos útkeresés.
- Vizuális nyelv:
  - képalakítás a vizuális elemek használatával (vonal, folt, forma, színek)
  - képfelület kitöltése
  - vizuális elemek egymáshoz való viszonyának megfigyelése, ábrázolása, a képfelületen (soralkotás, hasonlóságok, ritmus)
- Kifejezés:
  - táj, terek viszonyainak megfigyelése, ábrázolása
  - egyszerű természeti és mesterséges formák megfigyelése, ábrázolása
  - képalakítás saját élmények emlékezet után
  - képző-, és népművészeti alkotások, képek nézegetése
  - technikák megismerése (rajzolás, festés, papírragasztás, mintázás, papírhajtogatás, egyszerű nyomhagyások)
- Vizuális kommunikáció:
  - színek keverése
  - a mindennapokban használt információs jelek megismertetése (közlekedési jelzőtáblák, járművek jelei, egyszerű ábrák)

- Tárgy- és környezetkultúra:
  - tárgyalás szabadon
  - térrendezések
  - konstruálás
  - mintázás
  - anyagalakítások (gyurma, agyag, textil, fonal, dobozok, papír, gyöngy, termékek, kavicsok, homok, építőkocka, hó, gipsz)

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- tudjon kifejezni képfelületen elemi térviszonyokat
- használja a képi kifejezés eszközeit
- hangsúlyozza alkotásaiban a jellemző jegyeket, formákat
- emberábrázolásában jelenjenek meg a részformák, esetleg egyszerű mozgások
- alkosson képet élmény, emlékezet alapján, ügyeljen az arányokra, az elhelyezésre
- megfelelően használja az eszközöket, rendelkezék helyes ceruzafogással, tartsa tisztán az eszközöket
- tudja alkalmazni mintakövetéssel a technikai eljárásokat
- nevezze meg a színeket, azok sötét és világos árnyalatait
- vegyen részt a tér rendezésében, figyelembe véve az alapvető térviszonyokat
- megfigyelés után tudjon formát mintázni
- készítsen önállóan vagy társaival közösen modellt, makettet
- díszítsen tárgyakat saját elképzelése alapján
- legyen véleménye saját és társai műveiről, műalkotásokról
- önállóan javítsa – a megbeszélte módon – hibáit
- rendelkezék koordinált szem- és kézmozgással.

8.5. Mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodás kor a természetes hely-, helyzetváltoztató-, és a finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és

örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgástevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének (pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás) fejlődésére.

A spontán- a játékban, azon belül a szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Az óvodai nevelésben lényeges a testi fejlesztés. A 3-7 éves gyermekek testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi mozgás nélkül. A konkrét mozgásos tapasztalatok beépülésének a szókincs, az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődésének segítése a mozgásformák megnevezésével. Világos, konkrét értékeléssel a pozitív énkép alakulás támogatása.

Cél:

- A gyermeki személyiség harmonikussá, kiegyensúlyozottá fejlesztése a testnevelés eszközeivel
- A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában
- A rendszeres mozgással egészséges életvitel kialakítása.

- Társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagításával a gyermek én-határainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperáció képesség fejlődésének elősegítése.

Az óvónő feladatai a mozgás megszervezésében:

- Ismerje meg a gyermek mozgásigényét, fejlettségét, terhelhetőségét.
- Legyen lehetőségük a gyermekeknek saját testük mozgását átélni
- Sokoldalú mozgástapasztalatokat szerezzenek a gyermekek az alapvető mozgásformák gyakorlása által
- Folyamatosan fejlődjön a gyermekek mozgása és egyensúlyérzéke, különbözőségek figyelembe vételével ösztönzés a mozgásra kompenzáló mozgásos játékkal
- A kéz finommozgásainak fejlesztésére nyújtsunk változatos lehetőségeket
- Segítsük elő a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásainak kialakulását.

Az óvónő feladatai a mindennapi testnevelésben:

- A legfontosabb feladat, hogy minden nap adjon lehetőséget a gyermeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.
- Biztosítsa a gyermekek szabad mozgásgyakorlatának a feltételeit, változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető tevékenységekkel, egyéni szükségletek, képességek figyelembe vételével.

Tartalom:

Játékok:

Szerep-, utánzó,- futójátékok, szabályjátékok, küzdőjátékok,
(húzás, tolás, emelés)

Rendgyakorlatok:

Egyenes testtartás, vonal- és köralakítás, fordulatok meghatározott irányokba

Gimnasztika, szabadgyakorlatok:

Kartartások, nyakizom gyakorlatok, kar-, láb-, és törzsmozgások, testhelyzetek, ellenoldalságban ritmuseresztezett mozgások kialakítása a mozgáskoordináció kialakulása érdekében

Koncentrációs mozgásgyakorlatok:

Kézi szergyakorlatok:

Bot, babzsák, szalag, karika, labda

Járások, futások:

Természetes járás irányvátoztatásokkal, speciális járások, állatjárások utánzása.

Ritmusra járások, futás egyenes vonalban és irányvátoztatással, lassítás, gyorsítás, akadályok leküzdése, versenyfutás

Szökdelések, ugrások:

Helyben és haladva (páros lábon, váltott lábbal), akadályokon át (le, fel, át)

Dobások, labdás gyakorlatok:

Labdafogások, labdaésszelés, labdagurítások, labdavezetések, labda fel-, és ledobások (alsó-,és felsődobások) labdahajítások

Támasz-, függő-, és egyensúlygyakorlatok:

Talajon (csúszás, mászás, kúszás, egyensúlyozás), padon, zsámolyon, bordásfalon, vízszintes és függőleges irányba, gurulások, egyensúlyozás emelt szeren (pad)

Foglalkozások a szabadban:

Téli játékok (hógolyózás, szánkózás), atlétikai vonatkozású gyakorlatok.

Úszás, szabadon és önként választható tevékenység (esetleg úszótanfolyam keretében).

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A mozgásfejlődés útját figyelembe véve sajátítja el a természetes mozgások elemeit (fejemelés, kúszás, ülés, állás, nyakizom-erősítés, járás, futás).
- Tegyen különbséget a harmonikus, összerendezett járás, futás tevékenységeiben.
- Ismerje a vezényszavakat, tudjon a hallottak alapján cselekedni.
- Tartsa be és kövesse az adott szabályokat.
- Mozgás közben tudjon irányt vátoztatni, jobbra, balra, hátra fordulatot tenni az irányok megnevezésével.
- Legyen képes sor és köralakításokra.
- Egyensúlyozzon egy lábon, valamint különböző szereken, emelt magasságban (10-30 cm) két lábon.
- Tudjon fél és egy lábon szökdelni.
- Ugorjon át kisebb akadályokat.
- Tudjon labdát dobni, megfogni, gurítani, vele célozni.
- A mozgásokban legyen kitartó.

8.6. A külső világ tevékeny megismerése

8.6.1 Természeti, társadalmi valóság megismerése, környezetismeret

A környezettel való megismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. Általa a gyerekek az őket körülvevő szűkebb és tágabb természeti-társadalmi környezetről olyan tapasztalatokat szereznek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlen. A megtapasztaláson alapuló megismerés, információszerzés sokoldalú biztosításával a gyermek aktív, passzív szókincsének mennyiségi és minőségi gyarapítása, kontextusos beszéd gyakorlása.

Cél:

- A gyerekek minél több tapasztalatot szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből életkoruknak megfelelő szinten.
- Ismerkedjenek meg a szülőföld, hazai táj, a népi, helyi, családi hagyományok, szokások és tárgyi kultúra értékeivel.
- A gyerekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt.
- A megfelelő tájékozottsági szint kialakítása a gyermek saját környezetében.

Az óvónő feladatai a tevékenység megszervezésében:

- Kövesse figyelemmel a gyerekek egyéni fejlődését, differenciáltan fejlesszen.
- Olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat szerzését a természetben, spontán helyzetek matematikai tapasztalatszerzésre való felhasználása, tevékenységekben való alkalmazás, problémahelyzetek teremtése, gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése
- Cselekvéses tanulásból adódó tapasztalatok közös összegzése, irányított és spontán megfigyelésekből adódó vélemények cseréje
- Tudatosan törekedjen az óvodapedagógus arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját természeti és társadalmi környezetükből, teremtsen problémahelyzeteket
- Segítse elő a gyermekek önálló véleményalkotását
- Biztosítani minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek a természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez
- A foglalkozásokat lehetőség szerint a szabadban, természetben szervezzük meg.

- Biztosítsuk a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok, konyha-, vagy virágoskert működjék, ha lehetőségünk adott, próbálkozzunk kisállatok tartásával is.
- Az óvónő építse be a környezetvédelem problémakörét a foglalkozások rendszerébe.
- Továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásforma alapozására, alakítására.
- Heti egy alkalommal vitaminnapot szervezzen az óvónő.

Tartalom:

Természeti környezet:

életlen természet anyagai, változásai: időjárás, évszakok, természetvédelmi teendők, tevékenységek évszakok szerint, élő természet elemei: növények, állatok tulajdonságai, életmódjuk, környezetük, az ember testrészei, külső tulajdonságai, érzékszervek

Emberi környezet:

család, a család élete, családtagok, foglalkozások a családban, életmód

Az óvoda és környezete:

a felnőttek munkája, a gyermekek tevékenysége az óvoda épülete, közintézmények a környéken, az emberek munkája az egyes munkahelyeken

Közlekedés a faluban, városban:

eszközei, lehetőségei, dolgozói, szabályai (különös tekintettel a gyalogos közlekedésre).

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Tudja személyi adatait (lakcím, név, szülők neve, foglalkozása, testvérek neve), életkora
- Nevezze meg saját testrészeit, érzékszerveit
- Tudja az évszakok nevét, jellemzőit, a napok nevét, sorrendjét, napszakokat
- Ismerje néhány környezetében lévő épület tevékenységét
- Nevezze meg a közlekedés eszközeit, néhány alapvető szabályát, (a közlekedési jelzőlámpa színeinek jelentése, gyalogátkelőhely jele
- Ismerje a színeket
- Helyezze főbb csoportjaiba az élőlényeket (ember, állat, növény)
- Tudjon az alapvető növény-, és állatgondozási műveletekről
- Vegyen részt elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, az élőlények óvása)
- Jól használja a megismert kifejezéseket.

8.6.2 Matematika

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete.

A környező világ fontos jellemzői a formai és mennyiségi viszonyok. A környezet és változásainak megfigyelése el sem képzelhető matematikai alapismeretek nélkül.

Cél:

- A minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, a gyermekek igényeihez igazodva
- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása
- A logikus gondolkodás megalapozása.

Az óvónő feladatai a tevékenység szervezésében:

- Az óvónő feladata olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését, és lehetővé teszi számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- A tervezésnek minden esetben támaszkodnia kell a gyermekek ötleteire, aktuális élményeire.
- A matematikai képességek fejlesztését játékosan szükséges megvalósítani.
- Legyen mód próbálkozásra, az öröm átélésére.

Tartalom:

- **Tárgyak, személyek összehasonlítása:**
  - tárgyak válogatása szabadon, vagy adott szempontok szerint
  - tárgyak, objektumok méreteinek összehasonlítása, összemérése, különbségeik megfogalmazása (hosszabb-rövidebb, nehezebb-könnyebb, alacsonyabb-magasabb, keskenyebb-szélesebb, több-kevesebb)
  - sorba rendezések mennyiségi tulajdonságok szerint (tőszámok, sorszámok)
  - sorba rendezések egyéb szempontok szerint, halmazok elemeinek meg- és leszámlálása (több-kevesebb-ugyanannyi)
  - halmazok keletkeztetése (hozzátevés, elvétel, egyenlővé tétel tízes számkörben)

- soralkotások, sorváltások balról jobbra, fentről lefelé (szemmozgás), állítások fogalmazása (igaz-hamis eldöntése)
- történetek alkotása képekről, a mennyiségek figyelembe vételével.
- **Geometriai tulajdonságok megfigyelése:**
  - építés szabadon
  - építmények lemásolása
  - építés rajz alapján
  - síkbeli építések síkmértani elemekből (takarások), elemek összehasonlítása, válogatása geometriai tulajdonságaik alapján
- **Irányok, arányok megfigyelése:**
  - bal-jobb, alá-fölé, mellé, közé, előtt-mögött, vízszintes-függőleges
  - különös ráfigyelés a térbeli helyzet zavarával küzdő gyermekekre (ferde, görbe, álló, fekvő, eleje, közepe, vége, első-utolsó, fenn-lenn, felső-alsó-középső fogalmainak gyakoroltatása), a helyviszonylatokat kifejező névutók gyakorlása
- **A rész és egész viszonyának megfigyelése**

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- Hasonlítsa össze mennyiségeket (több-kevesebb-ugyanannyi, hosszabb-rövidebb, egyforma hosszú, magasabb-alacsonyabb, szélesebb-keskenyebb).
- Alkosson megfelelő szöveget mennyiségi viszonyokat ábrázoló képekről.
- Tudja a fel- és leszámlálást a tízes számkörben.
- Nevezze meg térbeli állások helyzetének irányait (jobb, bal, előtt, mögött, alatt, fölött, mellett, között).
- Válogasson alakzatokat, tárgyakat, élőlényeket szempontok alapján.
- Másoljon alakzatokat síkban és térben.
- Válogassa a síkbeli alakzatokat tulajdonságaik szerint (kör, négyzet, háromszög).
- Ismerje a térbeli alakzatok közül a kockát.

9. Munka jellegű tevékenységek

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázását. A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, önként-, azaz örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység, gyakran nem is választható szét a játék és munkatevékenység, sok vonatkozásban azonosságot mutat a cselekvő tanulással is.

Cél:

- A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.
- Munkában vállalt önkéntesség és a közösség érdekében végzett tevékenység örömeinek érzékeltetése.
- Jártasság kialakítása, eszközök, szerszámok használata, megfelelő attitűdök formálása
- A saját és mások munkája eredményének megbecsülésére nevelés, elvégzett munka eredményének tudatosításával, jelentőségének megláttatása, tudatosítása, megóvása.

Az óvónő feladatai a munkatevékenységgel kapcsolatban:

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.
- A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez.
- Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek, és teljes önállósággal végezhesék azokat.
- Konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Tartalom:

- Alkalmoszerű munkák:
  - Üzenetközvetítés, rendrakás, tisztogatás, megbízatások,
  - Ajándékkészítés,
  - Évszakokhoz kapcsolódó munkák, gyűjtőmunkák.
- Naposi munka
- Étkezés előkészületeinek teendői.
- Növények gondozása:
  - Folyamatos növényápolás, megfigyelés.

- Testápolás
- Öltözködés

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Törekedjen önállóságra, vállaljon önként is feladatokat.
- Ismerje fel saját képességeinek határait.
- Végezzen egyéni fejlettségi szintjének megfelelő feladatokat.
- Legyenek rendszeresen visszatérő feladatai.
- Teljesítse pontosan megbízatásait.
- Ismerje fel a segítségadás lehetőségeit.
- Ismerje a szerszámok, munkaeszközök tárolási helyét, azok használatát.
- Képes legyen az eszközök megóvására és a saját testi épségének megőrzésére.
- Legyen igénye felfedezett kisebb hibák kijavítására.
- Gondozza, óvja a környezetében lévő növényeket.

10. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

Cél:

- A tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, attitűdök erősítése.
- A tapasztalatainak bővítése, rendezése, gondolkodás örömeinek átélése.
- A megismerési képességek fejlesztése.
- A tudás, tanulás iránti vágy felébresztése.
- Iskolakezdéshez szükséges feltételek megléte: testi, lelki és szociális érettség.

Az óvónő feladatai a tanulással kapcsolatban:

- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének, szükségleteinek kielégítése, tanulást támogató környezet megteremtése
- Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit, kreativitás erősítése
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása.
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermekeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti, támaszkodjon a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire. Személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a tanulást az óvodapedagógus
- Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése

Tartalom:

- Utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokás alakítása)
- Spontán, játékos tapasztalatszerzés
- Cselekvéses tanulás
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- Az óvónő által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- A gyakorlati probléma megoldás

A szervezett tanulás formái:

Kötött és kötetlen. Mindkettőben érvényesüljön a nevelői céltudatosság és tervszerűség, a pedagógiai önállóság. A foglalkozások játékosak, oldottak, élményszerűek legyenek.

	Kiscsoport	Középső	Nagy csoport
Verselés, mesélés	Kötetlen	Kötetlen	Kötetlen
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Kötetlen	Kötött vagy kötetlen	Kötött vagy kötetlen
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Kötetlen	Kötetlen	Kötetlen
Mozgás	Kötött	Kötött	Kötött
Külső világ tevékeny megismerése: környezet	Kötetlen	Kötött vagy kötetlen	Kötött vagy kötetlen
Külső világ tevékeny megismerése: matematika	Kötetlen	Kötött vagy kötetlen	Kötött vagy kötetlen

A foglalkozások maximális időtartama:

3-4 évesek	max. 5-10 perc
4-5 évesek	max. 10-20 perc
5-7 évesek	max. 20-35 perc

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- Tudjon önállóan konkrét, elemi, ismert jelenségek esetében következtetni, ítéletet alkotni megismert modellek alapján.
- Alakuljon feladattudata.
- Ismerje saját értékeit.
- Legyen önálló a begyakorolt feladatok megoldásában.
- Végezzen önálló megfigyeléseket, ismerje fel a jelenségeket változásukban is.
- Fedezzen fel konkrét összefüggéseket, okozati viszonyokat.
- Törekedjen többféle megoldási lehetőségre.
- Szándékos figyelmének tartama érje el a 10-15 percet.
- Legyen képes gondolatait érthetően szavakba foglalni.
- Különítse el a mese és valóság elemeit

11. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

11.1 Az óvodába lépés feltételei:

Három éves kortól az iskolába járáshoz szükséges fejlettség eléréséig, legfeljebb hétéves korig tart az óvodai nevelés. A gyermek az óvodás kor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. Tovább csak akkor, ha a hetedik életévét augusztus 31-e után tölti be. Ebben az esetben az óvoda nevelőtestületének „Befogadó nyilatkozatban” kell rögzítenie, hogy további egy évig vállalja a gyermek óvodai nevelését.

A beiratkozáshoz szükséges formai feltételek:

- születési anyakönyvi kivonat
- lakcímkártya
- TAJ kártya
- gyermek esetleges betegségeit igazoló dokumentum
- nem magyar állampolgár esetében a tartózkodást engedélyező okmány
- étkezési kedvezményre jogosító dokumentum, ha van.

Az óvodai felvétel gyakorlata:

Az óvodai felvételtől az óvodavezető dönt. A beiratás időpontját 1 hónappal a beiratás előtt közzé kell tenni.

11.2 Az iskolába lépés feltételei:

2011. évi CXC. törvény 45§ (2)

A gyermek érettség-, ismeret-, és képességjellemzői óvodáskor végére:

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hat éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes. A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Észlelése, érdeklődése tovább differenciálódik (különös jelentősége van a téri észlelés

fejlettségének, a vizuális és akusztikus differenciálásnak). A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama: a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartama, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- a cselekvő, szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél: gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtaikat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek) végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, és környezetéről: tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri, és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében lévő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét, felismeri az öltözködés időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek, elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára.
  - A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.
  - A szociálisan érett gyermek egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
  - Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív- elvégzésében nyilvánul meg. Kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Az eredményes iskolai munkához mindezek megléte szükséges.

Az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki, és szociális fejlődésének elősegítése.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyerekekkel szemben.

12. Óvodánk kapcsolatai

12.1 Az óvoda és a család

Az óvodát nevelési funkciója összekapcsolja a családdal és a gyermekek fejlődésére közvetlenül ható más tényezőkkel, iskolával, közművelődési intézményekkel. Óvodánk kapcsolatait a nevelési céloknak, feladatoknak alárendelve kezdeményezzük, tervezzük és szervezzük meg.

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermekek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Alapelv, hogy a szülővel való kapcsolat legyen előítéletektől mentes, befogadó, a különbözőséggel természetes módon együtt élő. Az együttműködés alapja a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás. Az óvoda vállalja az inkluzív nevelés értékeinek indirekt közvetítése mellett a szemléletformálás direktebb módszereit is. (előadás, vitaindító, cikkek ajánlása, faliújságra helyezése). Az óvónő és szülő kölcsönösen támaszkodjanak egymásra. Legyenek partnerek a gyerekek érdekében. A nemi szerepek határainak tágítása mellett a különbözőségekből fakadó sajátos értékek megőrzése (pl. fiúk: előzékenység, nehéz fizikai munka átvétele, hagyományos női szerepek tartott gondoskodás, divat iránti fogékonyság természetessége).

A partneri elégedettség és igényfelmérés során a szülőknél is készítettünk kérdőívet – kis-középső és nagycsoportban – amelyeket feldolgoztunk, így fontossági sorrendet tudtunk felállítani az eddigi kapcsolattartási formákban, melyek közül a napi kapcsolattartást és a szülői értekezleteket tartották leglényegesebbnek.

Kérdőívet a továbbiakban felmerülő rendszerben az óvodába újonnan érkező minden gyermeknek adunk, így folyamatosan figyelemmel tudjuk kísérni a felmerülő igényeket.

Szemléletformálás:

Az iskolára való előkészítés az óvodában nem külön feladat, foglalkozás, hanem a gyermeki személyiséget kibontakoztató 3-4 éves nevelési folyamat eredménye, az iskolai beilleszkedés

közvetett segítségével az óvoda kiegészíti a családi nevelést. A szülők tájékoztatása a kimenő gyermekek aktuális fejlettségi szintjéről, fejlődési jellemzőiről.

Környezettudatos magatartás megalapozása:

Indirekt hatások mellett tudatos szemléletformálás, a szülők bevonása az óvodában a gyerekekkel együtt megvalósuló tevékenységekbe, kezdeményezésekbe (papírgyűjtés, szelektív hulladékgyűjtés, háztartásban felesleges csomagolóanyagok gyűjtése óvodai felhasználásra, közös kirándulás...)

Kapcsolatfelvétel a leendő szülővel:

- a szülő fogadása
- az óvoda bemutatása
- helyi nevelési rendszer fő vonalának megismertetése
- az óvodát bemutató helyi nevelési program rövid kivonatának – küldetésnyilatkozat – átadása.

Az együttműködés tartalmi formái:

Kapcsolattartási lehetőség	Cél	Munkaforma
Beiratkozás	- ismerkedés az óvodával	egyéni beszélgetés
Családlátogatás	- gyermek életkörülményeinek megismerése - óvoda programjával való ismerkedés	játék a gyermekkel egyéni beszélgetés
Óvodakezdés, beszoktatás	- ismerkedés az óvodai élettel - minél fájdalom mentesebb elválás a szülőktől - szülő-gyermek kapcsolat megismerése - bizalom kiépítése az óvodai nevelés iránt	közös játék, közös tevékenység a gyermekkel, szülővel
Szülői értekezlet	- óvoda életével kapcsolatos információk megbeszélése, közlése	értekezlet előadás

	<ul style="list-style-type: none"> - jellemző problémára, kérdés megválaszolására szakember meghívása - egy-egy csoport életének, fejlődésének megbeszélése 	csoportos értekezlet
Napi kapcsolat-tartás	<ul style="list-style-type: none"> - érkezéskor, távozáskor az aktuális információ átadása 	egyéni beszélgetés
Nyílt nap	<ul style="list-style-type: none"> - betekintés az óvoda mindennapjaiba - ismerkedés a nevelési program folyamatával, rendszerével - megfigyelési szempontok szerkesztésével szülő-óvónő partnerkapcsolat mélyítése 	<p>megfigyelés</p> <p>közös megbeszélés</p> <p>egyéni problémák</p> <p>egyéni megbeszélése</p>
SZMK	<ul style="list-style-type: none"> - szülői feladatok koordinálása - szülői kezdeményezések megvalósítása - szülők érdekképviselője 	<p>értekezlet</p> <p>megbeszélés</p>
Fogadóóra	<ul style="list-style-type: none"> - egyéni problémák megbeszélése 	egyéni beszélgetés
Falitáblán közérdekű hírek	<ul style="list-style-type: none"> - aktuális információk közlése 	tájékoztatás
Kérdőívek	<ul style="list-style-type: none"> - tájékozódás a gyermekkel kapcsolatban - igény- és elégedettségmérés 	tájékoztatás
„Véleményláda”	<ul style="list-style-type: none"> - ötletek, javaslatok, igények megismerése 	tájékoztatás
Az óvoda nyílt ünnepei	<ul style="list-style-type: none"> - meghitt, közös együttlét - közös élménnyel az óvodai kötődés erősítése 	<p>közös együttlét</p> <p>táncos mulatság,</p> <p>vidám vetélkedés</p>

Óvodabál	- óvoda támogatási lehetőségek biztosítása - pozitív kötődés erősítése az óvoda iránt	bálszervezés
„Pizsi-party”	- közös program gyermekkel az óvodai élet zárásaként	közös együttlét

12.2 Az óvoda és az iskola

Az iskolával való együttműködés célja, hogy elősegítsük a gyermekek zavartalan iskolakezdését. A kölcsönös érdeklődés hozzájárulhat egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez.

A kapcsolattartás formái megkönnyítik az óvodából iskolába való átmenetet:

- Látogatások (tanítónő rendszeres látogatása tavasztól, nagyok tanítási órán való részvétele)
- Tapasztalatcserék (gyerekek fejlődéséről átmeneti állapot jellemzőiről)
- Egymás rendezvényein való részvétel
- Partneri igény- és elégedettség mérés

12.3 A gyermek életében meghatározó szerepet betöltő intézmények

Kapcsolat a Gyermekjóléti Szolgálattal

A gyermekek környezetéből fakadó problémák miatt a szociális hátrányok leküzdése érdekében fokozottan együttműködünk a Gyermekjóléti Szolgálattal. A segítségnyújtás mellett a megelőzést szem előtt tartva. Az óvodában a gyermekvédelmi felelős feladata a jelzések továbbítása és a kapcsolattartás a Gyermekjóléti Szolgálattal. Minden óvónő feladata a szülő segítése gyermeke viselkedésének értelmezésében tájékoztatást adni a segítségnyújtás lehetőségeiről.

Az óvoda egyéb kapcsolatai:

- Polgármesteri Hivatal
- Orvos

- Védőnő
- Nevelési Tanácsadó
- Szakértői Bizottság
- Faluház
- Intézményen belüli kapcsolattartás
- Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat.
- Gyámügyi Hivatal
- Pedagógiai Szakszolgálat

12.4. Az óvoda és a fenntartó

- Kapcsolatunk a fenntartóval, egyrészt a közoktatási törvényből adódóan és egyéb jogszabályok alapján hivatalos, rendszeres, másrészt pedig támogató, segítő jellegű.
- Törekszünk az eddigi jó kapcsolatok fenntartására, erősítésére.
- Fontosnak tartjuk, hogy a fenntartó ismerje munkánkat, szakmai és egyéb rendezvényeink, beszámolók, személyes beszélgetések formájában, partneri elégedettségek mérésével.

13. Óvodánk hagyományos ünnepei

„Élet ünnepnapok nélkül:

hosszú út vendégfogadók nélkül.”

(Démokrétoz)

A hétköznaphoz képest az ünnep mozgalmasságot, változatosságot jelent, az élet menete szinte megszakad és az ünnep napja a maga pompájával, fényével új színt varázsol az emberek életébe. Ennek szellemében készülünk fel és szervezzük meg az óvodai ünnepeket.

Az óvodai ünnepek célja:

- Az óvodában szerveződő ünnepek elsődleges célja, hogy a gyermekeknek a legtöbb örömet jelentse, hogy pozitív érzelmeket keltsen bennük.
- Az ünnepek járuljanak hozzá a gyermekek sokoldalú fejlődéséhez (pl. az együttes munka, készülődés által mélyítsük közösségi érzésüket, közösségi nevelés alapelvei érvényesüljenek).
- A különböző jellegű ünnepek, ünnepélyek megtartása erkölcsi tartalmuk erejénél fogva segítse a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak pozitív irányú alakítását.
- Az ünnepekhez választott dalok, mesék, játékok művészi szintje, a díszítés, az ezekkel összefüggő esztétikai igény teremtsen lehetőséget a gyerekek esztétikai érzékének fejlesztéséhez

Az óvodai ünnepekből adódó óvónői feladatok:

- Az óvónő átgondolt, alapos, minden részletkérdést magába foglaló előkészülettel teremtsen meg az ünnepek sikerét.
- Az ünnepi műsorok tartalmának összeállításakor nagy gondot fordítson az óvónő arra, hogy az egyes műsorszámok megfeleljenek a gyermekek fejlettségi fokának.
- A műsor tervezése tartalmi és formai szempontból egyaránt igényes legyen.
- Külsőségeiben is jelenjen meg az ünnep. A díszítés minél teljesebben utaljon az ünnep hangulatára, legyen megkapó, ízléses, az ünnephez méltó.
- Az óvónő vonja be a gyermekeket az előkészítő munkálatokba (díszítés, takarítás, udvar rendezése, stb.).

Az ünnepek szervezésének elvi tartalmai:

- Az ünnepekről, a megemlékezésekről az óvoda működési szabályzata is rendelkezik.
- Főbb elvi tartalmak: nyilvános ünnepeket, kirándulásokat úgy kell megszervezni és lebonyolítani, hogy ez a gyerekeknek ne legyen fárasztó, s mindig a gyerekek teherbíró képességeire kell először gondolni.
- A műsor összeállítása az év közben elsajátítottak ötletes felhasználásával történjék, valamennyi gyermek részvételével.
- Az ünnep egész napja osztatlan örömet kell, hogy jelentsen a gyermekek számára, csak így tudjuk emlékezetessé tenni az ünnepet.

Az óvoda ünnepei:

Mikulás:

Nyílt ünnep a szülők részvételével. A csoportokat összevonva tartjuk, ha van rá módunk, bábcsoportot hívunk. A gyerekek köszöntik a Mikulást verssel, énekkel, majd ezt követően csomagot kapnak.

Karácsony:

Zárt óvodai ünnep. Csoportokat összevonva, fenyőfát állítva ünnepelünk. A fa alá ajándékokat teszünk, meghitt, családias légkört teremtünk. Közösén díszítjük fel a fát a gyerekekkel, közben énekelünk, verselünk, karácsonyi zenét hallgatunk.

Farsang:

Nyílt ünnep. A jelmezverseny után közös tánc, mulatozás.

Anyák napja:

A csoportok ünnepe. A gyerekek rövid műsorral, saját készítésű ajándékkal, virággal köszöntik az édesanyákat.

Apák napja:

„**Apukám, te gyere ma értem!**” Süteménnyel, verssel, rajzzal köszöntik a gyermekek az Apukájukat.

Gyermeknap:

Nyílt óvodai ünnep. Egyik évben kirándulást szervezünk a másodikban pedig az óvoda udvarán műsorral, játékos vetélkedőkkel, a szülők részvételével.

Évzáró, Ballagás:

Csak a nagycsoportban tartjuk nyílt ünnepség keretében. A nagyok rövid műsorral búcsúznak az óvodától.

Pizsi-party:

A ballagó nagycsoportosok részére szalonnasütéssel, rókavadászattal, másnap reggelivel.

A csoportok ünnepei:

Születésnap:

Meghitt hangulatban, röviden történik az ünnepség. Az ünnepeltnek elmondjuk a kívánsága szerinti verset, éneket, aki az általa hozott édességgel, üdítővel kínálja társait. Az óvónő és csoport ajándékkal is kedveskedhet a születésnaposnak, pl. a többiek által készített rajzokból összeállított füzet.

Névnap:

Hasonlóan, mint a születésnap.

Az óvoda megemlékezései:

Március 15.

Október 23.

A hazafias és társadalmi ünnepeink lényegét a 3-7 éves gyermekek még nem fogják fel, akkor sem, ha azokat a lehető legjobban leegyszerűsítjük. Az egyes ünnepek tartalmát kifejező tények, események, fogalmak, következtetések ismertetése nem az óvoda feladata. A tartalom lényegének megkülönböztetésére felhasználhatjuk az ünnepek szimbólumait (zászló, kokárda, fényképek). Szemléletesen, közvetlen formában, a gyermekekhez közel hozhatjuk az ünnepek lényegét.

Környezetünk jeles napjai:

- Állatok világnapja
- Víz világnapja
- Föld világnapja
- Madarak és fák napja

Óvodánk hagyományai:

- Tök-jó nap
- Márton nap
- Télkergetés
- Húsvét

Az óvoda egyéb rendezvényei, részvétel rendezvényeken:

- Fellépünk a Szüreti Napon szeptemberben.
- A Sportcsarnokban évente egyszer műsorral köszöntik az óvodások az időseket, Öregek napján.
- Adventi műsor a református templomban.
- Óvodabál: jótékonysági bevétel az óvodáért.

14. Pályázatok útján vállalt programok

14.1. „Biztonságos Óvoda”

A „Biztonságos Óvoda” program célja az óvodások biztonságosabb közlekedésre való felkészítésének elősegítése: az óvodák, óvodapedagógusok közlekedésbiztonsági szakmai támogatása, a közlekedésbiztonsági ismeretek széles körben történő terjesztése a korcsoport sajátosságait figyelembe véve. A korcsoport elérésében fontos közvetítő szerepe van az óvodapedagógusoknak, akik közvetett célcsoportnak számítanak. Az óvodapedagógusok felé irányuló hatékony ismeretátadás hozzájárul a kisgyermekes eredményes közlekedésre neveléséhez.

Minden év májusában egy-két alkalommal, a biztonságosan közlekedni tudó gyermekekkel, polgárőri kísérettel kerékpározunk a faluban. A kisebb gyermekek pedig az óvodai KRESZ-pályán gyakorolhatnak. Nagy odafigyelést fordítunk a kerékpározáshoz szükséges védőfelszerelés használatára.

A program tematikája	
1.	Közlekedési alapismeretek óvodáskorúaknak <ul style="list-style-type: none"> - Biztonságos közlekedéshez szükséges általános ismeretek - A közlekedés résztvevői és az út részei - Látni és látszani - Közlekedés futóbiciklivel, kerékpárral
2.	Utazás autóban <ul style="list-style-type: none"> - Helyes viselkedés utazás közben - Gyermekbiztonsági rendszerek - Biztonságos ki- és beszállás
3.	Közösségi közlekedés <ul style="list-style-type: none"> - Fel-, és leszállás járművekről - A járművek utasaira vonatkozó szabályok - Várakozás a megállóhelyen - Átkelés az úttesten busz-, és villamosmegállóból - Helyes, udvarias viselkedés utazás közben
4.	Biztonság és játék <ul style="list-style-type: none"> - Biztonságos játék szabályai köztereken
5.	A külső világ tevékeny megismerése <ul style="list-style-type: none"> - Balesetek megelőzése

Kiscsoportban:

Manipulációs és mozgásos játék keretében, gazdag szemléltetéssel arról kell beszélnünk, hogy a gyalogos a járdán, a járművek az úttesten haladnak. Az utcai magatartás néhány legfontosabb szabályaival is meg kell ismerkedniük. Ha a közlekedési eszközöket a valóságban is megfigyeltetjük, azzal elérhetjük, hogy már a kiscsoportosok sem félnek az utcán, illetve félelmük reális lesz. A speciális téli és nyári balesetekre is fel kell hívni a figyelmet (hógolyózás, szánkózás, labdázás).

Középső csoportban:

A kiscsoportban tanultakat a jártasság és készség szintjére kell fejleszteni. Gyakorolják, hogy az utazásnál hogyan kell viselkedni (mozgó járműre le-, felszállni, ablakon kihajolni nem szabad). A felnőttekkel szembeni udvariasságot is igyekszünk tudatosítani a gyermekekben. A jelzőlámpák színeinek sorrendjét és jelentőségét már ebben a korban megismertetjük. Lehetőséget teremtünk arra, hogy a valóságban is cselekvő részesei legyenek a közlekedésnek.

Nagy csoportban:

Tovább bővítjük a gyermekek ismereteit. Beszélünk a kerékpáros közlekedésről és szabályairól. Az óvoda udvarán lévő mini KRESZ-pályán biztosítjuk a gyakorlás lehetőségeit. A manipulációs és szerepjátékok, valamint a közlekedéssmereti foglalkozások, séták, kirándulások közbeni gyakorlásokon túl a kötelező foglalkozásokban rejlő lehetőségeket is igyekszünk feltárni és kihasználni a biztonságos közlekedésre nevelés érdekében.

14.2. Boldogságóra program

A nevelőtestület 2018. 04. 17. kelt szándéknyilatkozatában kijelentette, hogy Boldog Óvoda cím célkitűzéseivel egyetért, a pályázat tartalmát megismerte, és a feltételeknek való megfelelés megvalósulását támogatja.

Vállaljuk, hogy a 2018/2019-es tanévtől minden hónapban legalább egy csoportnak tartunk boldogságórát, a cím elnyerésével járó oktatási csomag használatával, és egy feladat megvalósulásáról fotót, vagy más dokumentációt feltöltünk.

A cím elnyerése után a programban való részvételt az intézmény honlapján és facebook oldalán megjelenítjük.

A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit. Az egyes témakörök sorrendben:

	Témák	Felelősök	Határidő
1.	1. Boldogságfokozó hála	Süni csoport	Szeptember 30.
2.	Optimizmus gyakorlása	Katica csoport	Október 31.
3.	Kapcsolatok ápolása	Süni csoport	November 30.
4.	Boldogító jócselekedetek	Katica csoport	December 31.
5.	Célok kitűzése és elérése	Süni csoport	Január 31.
6.	Megküzdési stratégiák	Katica csoport	Február 28.
7.	Apró örömök élvezete	Süni csoport	Március 31.
8.	Megbocsátás	Katica csoport	Április 30.
9.	Testmozgás	Süni csoport	Május 31.
10.	Fenntartható boldogság	Katica csoport	Június 30.

15. Összegzés

Célunk hogy Nevelési Programunk tartalma az igényes nevelőmunkánk megvalósítását elősegítse, az intézményeinkbe járó gyermekek optimális fejlődését színesebbé, gazdagabbá tegye.

Óvodáinkban a gyermekek személyisége kerül a középpontba, az életkori- és egyéni sajátosságoknak megfelelő élmény és örömszerző tevékenységeken keresztül.

Óvodáinkban családi, szeretetteljes, derűs légkörben folyik a nevelés.

16. Érvényességi nyilatkozat

A Pedagógiai Program érvényességi ideje:

2018. szeptember 01-től határozatlan ideig

A Pedagógiai Program módosításának lehetséges indokai:

- szervezeti átalakítás
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt
- ha törvényi módosítások előírják

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőjének
- részletes írásbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten

17. Legitimációs záradék

Egyetértését nyilvánította a Szülői Szervezet képviselője:

.....

Ágasegyháza, ...

Elfogadta az óvoda nevelőtestülete:

.....

.....

.....

Ágasegyháza, ...

Jóváhagyta:

.....

óvodavezető

Ágasegyháza, ...

Tájékoztatásul megkapják: 1 példány Helyi Önkormányzat

1 példány Szülői Szervezet

1 példány Nevelőtestület

Irattári szám:.....

1. sz. melléklet

Külső világ tevékeny megismerése, környezeti tapasztalatok

	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
Ősz szeptember	<ul style="list-style-type: none"> - Beszoktatás, óvodások lettünk - Hol nyaraltál? - Kirándulás a kiserdőbe - Őszi gyümölcsök, Szüret az óvodában, mustkészítés 	<ul style="list-style-type: none"> - Újra együtt a csoport - Nyári élmények - Kirándulás a kiserdőbe - Őszi gyümölcsökből, Szüret az óvodában, mustkészítés, zöldségekből csalamádé 	<ul style="list-style-type: none"> - Középsősök- nagyok lettünk - Beszélgetés a hosszú nyári szünetről - Kirándulás a kiserdőbe - Látogatás a zöldségboltba, vásárlás, csalamádékészítés, Szüret az óvodában, mustkészítés
október	<ul style="list-style-type: none"> - Háziállatok megfigyelése Állatok világnapja - Állatok élete ősszel-bogarak, madarak megfigyelése, búvóhelyük - Őszi termények, „Tök-jó” hét - A természet változásának megfigyelése séták során 	<ul style="list-style-type: none"> - Az állatok élete, fontosságuk az életünkhöz, Állatok világnapja - Költöző madarak, lepkék, katicák, hová, miért? - Őszi termények, színes falevelek gyűjtése, „Tök-jó” hét - Hogyan öltözködünk? Séták, kirándulások 	<ul style="list-style-type: none"> - Az állatok megfigyelése (nagyító, távcső) Állatok világnapja - Költöző és itt maradó állatok élete, téli álom. - Őszi termények, időjárás, megfigyelések „Tök-jó” hét - Az öltözködés és az időjárás összefüggése
november	<ul style="list-style-type: none"> - Őszi munkák a kertben, színes levelek gyűjtése, diószedés - Márton napi népszokások 	<ul style="list-style-type: none"> - Őszi munkák a kertben, színes levelek gereblyézése, diószedés - Márton napi népszokások 	<ul style="list-style-type: none"> - Őszi munkák a kertben, színes levelek gereblyézése, diószedés - Márton napi népszokások
Tél december	<ul style="list-style-type: none"> - Hogyan védekezzünk a hideg ellen? Jön a Mikulás. - Család tagjai, nevük. Luca napi népszokások. - Karácsonyra készülődés a hét folyamán, közben beszélgetés a szeretetről, összetartozásról. 	<ul style="list-style-type: none"> - Advent kezdete, ősz után ünnepek, várjuk a Mikulást. Téli időjárás. - Család- rokoni kapcsolatok, családnevek, lakcím. Luca napi népszokások. - Karácsonyra készülődés a hét folyamán, közben beszélgetés a szeretetről, összetartozásról 	<ul style="list-style-type: none"> - Advent kezdete, várjuk a Mikulást, ünnepvárás kezdete. Téli időjárás. - Családtagok- ki mivel tölti az idejét otthon? Családnevek, lakcím, szülők foglalkozása. Luca napi népszokások. - Karácsonyra készülődés a hét folyamán, közben beszélgetés a szeretetről, összetartozásról

<p>január</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Az idő múlása, nappalok és éjszakák változása - A tél örömei, időjárás, mit vegyünk fel? Madáretetés. - Közös kísérletek: hópelyhek, zúzmara megfigyelése nagyítóval - Mit csinálnak az állatok? Fáznak? Éheznek? 	<ul style="list-style-type: none"> - A hét napjai, napszakok - Időjárás, öltözködés oksági összefüggése, madáretetés - Víz: párolgás- cseppentés különböző anyagokra - Mit tehetünk az állatokért? Téli álmot alvó állatok, vadon élő állatok élete. 	<ul style="list-style-type: none"> - Évszakok, év, hónapok - A téli táj szépségei, időjárás hatásai az emberekre, állatokra, növényekre. Madáretetés - Oldódás, úszás, mi lebeg, vagy süllyed el? - Erdei állatok védelme, ellátása, téli álmot alvó állatok, vadon élő állatok élete.
<p>február</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ez én vagyok, egy gyermek körberajzolása, babafürdetés - Játék az érzékszervekkel - Orvosnál, szituációs játék, orvosi eszközök, gyógyszerek - Farsangi népszokások, vidám télkergetés, Kiszé báb égetés 	<ul style="list-style-type: none"> - Tisztálkodási eszközök, mosakodás helyes sorrendje, fogápolás - Játék az érzékszervekkel - Egészséges életmód-helyes táplálkozás, mozgás - Farsangi népszokások, vidám télkergetés, Kiszé báb égetés 	<ul style="list-style-type: none"> - Fiúk, lányok jellemzői, külső és belső tulajdonságok, fogápolás, testünk higiénijának fontossága - Játék az érzékszervekkel - Betegségek, védőoltások, az orvos gyógyító munkája - Farsangi népszokások, vidám télkergetés, Kiszé báb égetés
<p>Tavaszmárcius</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Séták alkalmával a közlekedés megfigyelése, járművek megnevezése, gyalogos közlekedés szabályai - Közlekedés úton, sínen. Készülődés március 15-e megünneplésére - Mi úszik a vízben? Mi van a levegőben? Víz világnapja - Az ébredő természet megfigyelése 	<ul style="list-style-type: none"> - Szárazföldi járművek megnevezése, gyalogos közlekedés szabályai - Közlekedés régen és ma, sínen közlekedő járművek, közlekedési táblák. Készülődés március 15-e megünneplésére - Víz- légi közlekedés eszközei, Víz világnapja - Az ébredő természet megfigyelése: a természet változásai, lágy szellő, 	<ul style="list-style-type: none"> - Szárazföldi közlekedés- közúti közlekedési eszközök, gyalogos és közúti közlekedés szabályai - Közlekedés régen és ma, sínen közlekedő járművek, közlekedési táblák. Készülődés március 15-e megünneplésére - Víz- légi közlekedés eszközei, megkülönböztetett járművek feladata, munkájuk, Víz világnapja

		rügyfakadás, virágok, ébrednek a bogarak, madarak	- Az ébredő természet megfigyelése: a természet változásai, lágy szellő, rügyfakadás, virágok, ébrednek a bogarak, madarak
április	<ul style="list-style-type: none"> - Húsvéti készülődés, nyuszi fészek, baromfiudvar lakói, állatok és kicsinyeik. - Az időjárás változásai, és hatásai, öltözködés - Kerti szerszámok – melyiknek mi a neve, mire használjuk? Virágültetés, Föld napja - Ismerkedés a tavaszi zöldségfélékkel, piaclátogatás 	<ul style="list-style-type: none"> - Húsvéti készülődés, nyuszi fészek, népszokások, hagyományok, húsvéti asztal ételei. Baromfiudvar lakói, állatok és kicsinyeik. - Az időjárás változásai, és hatásai, öltözködés - Foglalatok a kertben, állatok megfigyelése, giliszta, csiga.... Veteményezés, hajtás, csíráztatás, Föld napja - Ismerkedés a tavaszi zöldségfélékkel, piaclátogatás, a vásárolt zöldségekből saláta készítés 	<ul style="list-style-type: none"> - Húsvéti készülődés, nyuszi fészek, népszokások, hagyományok, húsvéti asztal ételei. Baromfiudvar lakói, állatok és kicsinyeik. - Az időjárás változásai, és hatásai, öltözködés - Foglalatok a kertben, állatok megfigyelése, giliszta, csiga.... Veteményezés, hajtás, csíráztatás, Föld napja - Ismerkedés a tavaszi zöldségfélékkel, piaclátogatás, a vásárolt zöldségekből saláta készítés, vitaminok fontossága életünkben, gyógynövények
május	<ul style="list-style-type: none"> - Anyák napi készülődés, ajándékkészítés. Ismerkedés a tavaszi virágokkal, színek. - Visszajönnek a költöző madarak, madárhangok hallgatása, Madarak és fák napja 	<ul style="list-style-type: none"> - Anyák napi készülődés, ajándékkészítés. Ismerkedés a tavaszi virágokkal, színek. - Visszajönnek a költöző madarak, madárhangok hallgatása, Madarak és fák napja - Időrendiség, mikor mit csinálunk? Mikor történik? Sorba állítás jellegzetes cselekvések alapján. 	<ul style="list-style-type: none"> - Anyák napi készülődés, ajándékkészítés. Ismerkedés a tavaszi virágokkal, színek. A virág részeinek, és funkcióinak megismerése. - Visszajönnek a költöző madarak, madárhangok hallgatása, az év fája és madara Madarak és fák napja - A Föld mint égitest, a mi világunk, a Nap mint égitest, fénye, melege, élőlényekre gyakorolt hatása, az időmérés. - Iskolások leszünk, látogatás az első osztályba.

Külső világ tevékeny megismerése, matematikai tapasztalatok- vegyes korcsoportban

Lukács Józsefné – Ferencz Éva: A játék nem csak játék!?

Szeptember

1. Építések szabadon a csoportszobában és az udvaron, különböző formájú elemekből.
2. Játék a tárgyakkal, matematikai tapasztalatszerzések a halmazokról. A tárgyak szétválogatása tulajdonságuk alapján és szubjektív szempont szerint. Halmazok képzése, ítéletek.
3. Halmazok összehasonlítása tulajdonság szerint (szín, forma, méret stb.). Megnevezett tulajdonságú tárgyak keresése. „Mi változott meg?” –játék.
4. Elemek csoportosítása különböző szempontok szerint (nemek, sorszámnev, tapintás alapján). Megkezdett válogatás folytatása. Számlálás, számosság.
5. Számlálás 5-ös (10-es) számkörben. Halmazképzés, halmazba nem illő elem megtalálása „kakuktkojás”- játékkal.

Október

1. Halmazok képzése szabadon építéssel, rakosgatásokkal, sokféle elem felhasználásával. Relációk összehasonlítása.
2. Halmazok összemérése párosítással, egymáshoz illesztéssel, hozzárendeléssel. Elemi ítéletalkotások.
3. Számlálás. Páralkotások relációk segítségével, páralkotások idomok, felületek egymáshoz rendelésével.
4. Halmazok összehasonlítása mennyiség és kiterjedés szerint, válogatás azonosság szerint. „Ugyanannyi, ugyanolyan” kapcsolatok felfedeztetése. Ugyanannyi elemszámú alkotás szabadon való létrehozása.
5. Kis számok összkép alapján. 0, 1, 2, 3 elemű halmaz keletkeztetése változatos módon, majd azok sorba rendezése.

November

1. Játék a tér- és síkbeli formákkal.
2. Összehasonlítások térben, síkban (relációk). Magasabb, alacsonyabb, ugyanolyan magas, hosszabb, rövidebb, ugyanolyan hosszú megnevezése, összehasonlítása.
3. Irányított összehasonlítások, forma, hosszúság, magasság, bőség, szélesség szerint. Egyszerű ítéletalkotások: összeillik vagy nem, egyforma vagy nem.
4. Halmazok létrehozása számosság szerint. Darabszámmal kapcsolatos tapasztalatok.
5. Halmazok számosságának változtatása hozzátevéssel, elvétessel. Hosszúságok, magasságok számosságának változtatása közben tapasztalatszerzés a geometriai formákból.

December

1. Soralkotások saját szempont szerint. Adott elem helyének megtalálása a sorban: sorszámok. Ritmikus soralkotás, másolással megkezdett sor folytatása. Számlálás, periodikus sor.
2. Soralkotások segítségével ismerkedés az összemérés módjával. Egységek megszámlálása.
3. Mennyiségek számosság szerinti összehasonlítása. Mérések különböző méretű egységekkel.
4. Tárgyak összemérése tömeg szerint. Soralkotások mérések alapján.
5. Mennyiségek összemérése űrtartalom szerint. Sorozatok kialakítás a mérések alapján. Ítéletalkotások, „igaz- hamis” állítások.

Január

1. Azonos és különböző egységekkel való mérés. Játékos tájékozódás térben és síkban.
2. Építések, lefedések szabadon és tükör előtt, mögött is. Tükörrel való játékkal téri tájékozódás és szimmetria.

3. Ritmikus sorok létrehozása tükör előtt és mögött, amelynek elemei megszámlálhatók. Tő- és sorszámnevek gyakorlása. Számlálás, halmazok helye a sorban 6-ig.
4. Sorozatok létrehozása az egymást követő elemszámok közötti különbségek azonosságával.
5. Sorozat-kirakás történetek alapján.
6. Sorozatok mennyiség szerint. Összehasonlítások párosítással.

Február

1. Halmazok képzése közös tulajdonság alapján, számosságok változtatása, elemek hozzáadásával, elvételével. Több, kevesebb, legtöbb, legkevesebb, ugyanannyi elem megnevezése. Tapasztalatok a darabszám változásairól.
2. Megnevezett tulajdonságok alapján a halmazba nem tartozó elemek felismerése. Halmazok számosságának megállapítása, számlálás 10-ig.
3. Térbeli tájékozódás elősegítése: közelebb, távolabb lévő tárgyak méretei, hozzájuk vezető utak. Egyszerű megállapítások megfogalmazása.
4. Síkbeli alakzatok lefedése: területmérés.

Március

1. Mennyiségek összehasonlítása összeméréssel. Tőszámnevek, számosság. Párosítások, hozzászámlálások játékosan.
2. eltérő elemszámú halmazok növekvő és csökkenő sorba rendezése. Halmazok elemeinek megszámlálása, összehasonlítása, fokozott melléknevek használata.
3. Szögletes, egyenes, görbe vonallal határolt alakzatok, halmazok képzése ezen tulajdonságok alapján. Tükrös és nem tükrös síkidomok válogatás.

4. Egyértelmű hozzárendelésekkel a mennyiségek azonos tőszámnévvel jelölése. Változások felismerése és megnevezése a mennyiségek változtatása során.
5. Mennyiségek darabszámának változtatása: csökkentése, növelése, egésszé való kiegészítése.

Április

1. Számlálás gyakorlása a számlás iránynak megváltoztatásával. Sorozataktóás elemekből, mennyiségekből. Számlépcső létrehozása.
2. Térben való tájékozódás során mennyiségi változások észrevétele. Építések szabadon, és másolással térben, kép és rajzolt minta alapján.
3. Geometriai formák felismerése, összehasonlítása más formákkal.
4. Síkidomok felismerése és összehasonlítása más formákkal.

Május

1. Térbeli és síkbeli formák, alakzatok válogatása geometriai tulajdonságok szerint. Térbeli tájékozódás, névutók használata.
2. Meghatározott mennyiség létrehozása rendezéssel, bontással. Számlálás – egyéni fejlettségtől függően- 10-20-as számkörben.
3. Mennyiség létrehozása szubjektív szempont szerint és irányítottan is. Meghatározott mennyiség részekre bontása, majd egyesítéssel összerakása.
4. Térbeli tájékozódás fejlesztése mozgásos feladatokkal. Írás előkészítő feladatok.

Mozgás éves terv

<p>3-4 évesek csoportja</p> <p>Az 1. fogl. javasolt kezdő időpontja: Október</p>	<p>Kunos-Gaál: Az óvodai testnevelési foglalkozások előkészítő gyakorlatai (Gimnasztika)</p>	<p>Kunos-Gaál: Programterv az óvodai testneveléshez B.B.S.-Esküdtné S.I.: Mozgásos játékok és oktatásuk</p>
<p>1. hét</p>	<p>Gimnasztika: 1. téma</p>	<p>Főgyakorlatok: 1.) Közepes iramú futás körben 2.) Kúszás padon 3.) Mászás bordásfalán, vagy mászókan, felfelé és lefelé 4.) Játék: Autós játék</p>
<p>2. hét</p>	<p>Gimnasztika: 2. téma</p>	<p>Főgyakorlatok: 1.) Belegyorsuló futás 2.) Hajítás távolba terpezállásból 3.) Játék: Futójáték (pl. Nap és felhő)</p>
<p>3. hét</p>	<p>Gimnasztika: 3. téma</p>	<p>Főgyakorlatok: 1.) Egyszerű labdatechnikai elemek gyakorlása: labdafogás, Feldobás-elkapás 2.) Csúszás hason fekvésben padon 3.) Játék: Futójáték (pl. Tyúkanyó és a kiscsibék)</p>
<p>4. hét</p>	<p>Gimnasztika: 4. téma</p>	<p>Főgyakorlatok: 1.) Belegyorsuló futás 2.) Nekifutással történő távolugrás: egymástól 20-30 cm távolságban elhelyezett tárgyak átlépése járás közben.</p>

		<p>3.) Hajítás távolba terpezállásból</p> <p>4.) Játék: Futójáték (pl. Autós játék)</p>
5. hét	Gimnasztika: 5. téma	<p>Főgyakorlatok: 1.) Gyorsfutás állórajtból (10-15 m), versengéssel is</p> <p>2.) Hajítás függőleges célba</p> <p>3.) Egyszerű labdatechnikai elemek: gurítás kézzel tárgyhöz</p> <p>4.) Játék: Futójáték (pl. Tűz, víz, repülő)</p>
6. hét	Gimnasztika: 6. téma	Főgyakorlatok: Készségfejlesztő játékok
7. hét	Gimnasztika: 7. téma	<p>Főgyakorlatok: 1.) Futás tempóváltoztatással (futójáték)</p> <p>2.) Nekifutással történő távolugrás: egymástól 20-30 cm távolságban elhelyezett tárgyak futás közben történő átlépése</p> <p>3.) Játék: Kötélhúzó verseny</p>
8. hét	Gimnasztika: 8. téma	<p>Főgyakorlatok: 1.) Közepes iramú futás</p> <p>2.) Kúszás, csúszás, mászás és egyensúlyozó járás talajon</p> <p>3.) Játék: Futójáték (pl. Ki ér előbb a helyére?)</p>
9. hét	Gimnasztika: 9. téma	<p>Főgyakorlatok: 1.) Egyensúlyozó járás talajon, padon</p> <p>2.) Játék: Futójáték (pl. Madáretető, Lovacskázás)</p>
10. hét	Gimnasztika: 10. téma	<p>Főgyakorlatok: 1.) Különböző magasságú tárgyak futás közben történő átlépése, átugrása</p> <p>2.) Hajítás vízszintes célba, terpezállásból, két v. egykezes alsódobással</p> <p>3.) Futás tempóváltoztatással</p>

		4.) Játék: Pl. Cica-bál
11. hét	Gimnasztika: 11. téma	Főgyakorlatok: 1.) Gurulás a test hossz tengelye körül 2.) Kúszás padon 3.) Játék: Futójáték (pl. Repülő játék)
12. hét	Gimnasztika: 12. téma	Főgyakorlatok: Készségfejlesztő játékok
13. hét	Gimnasztika: 13. téma	Főgyakorlatok: 1.) Gyorsfutás állórajtból (10-15 m), versengéssel is 2.) Játék: Pl. Verébszökdelés
14. hét	Gimnasztika: 14. téma	Főgyakorlatok: 1.) Helyből távolugrás egymástól 30 cm távolságra elhelyezett tárgyak páros lábbal történő átugrása játékosan 2.) Hajítás vízszintes célba 3.) Játék: Sorverseny futással
15. hét	Gimnasztika: 15. téma	Főgyakorlatok: 1.) Kúszás padon 2.) Játék: Sorverseny szökdeléssel
16. hét	Gimnasztika: 16. téma	Főgyakorlatok: 1.) Közepes iramú futás irányváltoztatással, tárgyak között hullámvonalban 2.) Helyből magasugrás egymás után elhelyezett különböző magasságú tárgyak páros lábbal történő átugrása 3.) Hajítás függőleges célba 4.) Játék: Fogócska (pl. Cica és egerek)
17. hét	Gimnasztika: 17. téma	Főgyakorlatok: 1.) Futás tempóváltoztatással

		<p>2.) Gurulás a test hossz tengelye körül</p> <p>3.) Játék: Futójáték (pl. Madárfészek, Kiér előbb a helyére)</p>
18. hét	Gimnasztika: 18. téma	Főgyakorlatok: Képességfejlesztő játékok
19. hét	Gimnasztika: 19. téma	<p>Főgyakorlatok: 1.) Közepes iramú futás</p> <p>2.) Egy lábról felfelé történő ugrás: padra fellépés és a lendítő lábbal lelépés a padról</p> <p>3.) Egyensúlyozó járás talajon, lefektetett létra fokok között</p> <p>4.) Játék: Futójáték (pl. Lovacs-kázás), Kötélhúzó verseny</p>
20. hét	Gimnasztika: 20. téma	<p>Főgyakorlatok: 1.) Belegyorsuló futás</p> <p>2.) Kúszás, csúszás, mászás hosszában elhelyezett padon</p> <p>3.) Játék: Szobor-játék zenére</p>
21. hét	Gimnasztika: 21. téma	<p>Főgyakorlatok: 1.) Egyensúlyozó járás hosszában elhelyezett padon, a végén mélyugrás</p> <p>2.) Játék: Futójáték (pl. Tűz, víz, nap), Sorversenyek</p>
22. hét	Gimnasztika: 22. téma	<p>Főgyakorlatok: 1.) Egy lábról felfelé történő ugrás számolyról járásból majd könnyű futásból</p> <p>2.) Felmászás mászókéra, utánlépéssel oldalirányú haladás, majd lemászás</p> <p>3.) Játék: Egyéni és csapatversengés vonalsorból (pl. Sánta róka)</p>
23. hét	Gimnasztika: 23. téma	<p>Főgyakorlatok: 1.) Gyorsfutás állórajtból különböző távolságra, versengéssel is</p> <p>2.) Játék: Futójáték (pl. Madárfészek, Ki ér előbb a helyére?)</p>

24. hét	Gimnasztika: 24. téma	Főgyakorlatok: Képességfejlesztő játékok
25. hét	Gimnasztika: 25. téma	Főgyakorlatok: 1.) Közepes iramú futás játékos feladatokkal 2.) Egyensúlyozó járás padon, majd mélyugrás 3.) Játék: Egyéni és csapatverseny mászással
26. hét	Gimnasztika: 26. hét	Főgyakorlatok: 1.) Csúszás, kúszás, mászás Greiswald tornaszeren 2.) Játék: Futójáték (pl. Autós játék), Sorversenyek

4-5 évesek csoportja Az 1. fogl. javasolt kezdő időpontja: Szeptember	Kunos-Gaál: Az óvodai testnevelési foglalkozások előkészítő gyakorlatai (Gimnasztika)	Kunos-Gaál: Programterv az óvodai testneveléshez B.B.S.-Esküdtné S.I.: Mozgásos játékok és oktatásuk
1. hét	Gimnasztika: 1. téma	Főgyakorlatok: 1.) Közepes iramú futás padok között 2.) Kúszás padon 3.) Mászás bordásfalon, vagy mászókán, felfelé és lefelé 4.) Játék: Szalag fogó
2. hét	Gimnasztika: 2. téma	Főgyakorlatok: 1.) Belegyorsuló futás 2.) Hajítás távolba harántterpeszállásból 3.) Játék: Mászással egyéni és csapatversengés vonalsorból

3. hét	Gimnasztika: 3. téma	Főgyakorlatok: 1.) Egyszerű labdatechnikai elemek gyakorlása: labdafogás, Feldobás-elkapás 2.) Csúszás hasonfekvésben padon 3.) Játék: Fogócska (pl. Párosfogó)
4. hét	Gimnasztika: 4. téma	Főgyakorlatok: 1.) Belegyorsuló futás 2.) Nekifutással történő távolugrás: egymástól 20-30 cm távolságban elhelyezett tárgyak futás közben egy lábról való átugrása. 3.) Hajítás távolba harántterpeszállásból 4.) Játék: Fogócska (pl. Érintő fogó)
5. hét	Gimnasztika: 5. téma	Főgyakorlatok: 1.) Gyorsfutás állórajtból (15-20 m), versengéssel is 2.) Hajítás függőleges célba 3.) Egyszerű labdatechnikai elemek: gurítás kézzel tárgyhoz, társhoz 4.) Játék: Sorverseny
6. hét	Gimnasztika: 6. téma	Főgyakorlatok: Készségfejlesztő játékok
7. hét	Gimnasztika: 7. téma	Főgyakorlatok: 1.) Futás tempóváltoztatással (futójáték) 2.) Nekifutással történő távolugrás: egymástól 20-30 cm távolságban elhelyezett tárgyak futás közben történő átlépése, átugrása egy lábról 3.) Egyszerű labdatechnikai elemek: egy-és kétkezes átadások társnak 4.) Játék: Kötélhúzó verseny
8. hét	Gimnasztika: 8. téma	Főgyakorlatok: 1.) Közepes iramú futás

		2.) Kúszás, csúszás, mászás és egyensúlyozó járás talajon, lefektetett létra fokai között 3.) Játék: Futójáték (pl. Tűz, víz, repülő)
9. hét	Gimnasztika: 9. téma	Főgyakorlatok: 1.) Egyensúlyozó járás talajon, padon majd mélyugrás 2.) zsugorkanyarlati átugrás előkészítő gyak.: átmászással, felugrással 3.) Játék: Fogócska (pl. Páros fogó)
10. hét	Gimnasztika: 10. téma	Főgyakorlatok: 1.) Különböző magasságú tárgyak futás közben történő átlépése, átugrása 2.) Hajítás vízszintes célba, harántterpeszállásból, két v. egykezes alsódobással 3.) Futás tempóváltoztatással 4.) Játék: Pl. Sánta róka
11. hét	Gimnasztika: 11. téma	Főgyakorlatok: 1.) Gurulás a test hossz tengelye körül 2.) Kúszás padon, majd rézsútos padon lecsúszás 3.) Játék: Pl. Csere-bere
12. hét	Gimnasztika: 12. téma	Főgyakorlatok: Készségfejlesztő játékok
13. hét	Gimnasztika: 13. téma	Főgyakorlatok: 1.) Gyorsfutás állórajtból (15-20 m), versengéssel is, harántterpeszállásból 2.) Bordásfalra v. mászókéra felmászás, utánlépéssel oldalra haladás, majd lemászás Játék: Fogócska (Pl. Guggoló fogó)
14. hét	Gimnasztika: 14. téma	Főgyakorlatok: 1.) Helyből távolugrás egymástól 40 cm távolságra elhelyezett tárgyak páros lábbal történő átugrása játékosan

		<p>2.) Zsugorkanyarlati átugrás előkészítő gyak.: átmászással, fel-és leugrással</p> <p>3.) Hajítás vízszintes célba</p> <p>3.) Játék: Csere-bere mászással</p>
15. hét	Gimnasztika: 15. téma	<p>Főgyakorlatok: 1.) Kúszás rézsútos padon, mászókán utánlépéssel haladás, csúszás lefelé rézsútos padon</p> <p>2.) Játék: Fogócska</p>
16. hét	Gimnasztika: 16. téma	<p>Főgyakorlatok: 1.) Közepes iramú futás irányváltoztatással, tárgyak között hullámvonalban</p> <p>2.) Helyből magasugrás egymás után elhelyezett különböző magasságú tárgyak páros lábbal történő átugrása</p> <p>3.) Hajítás függőleges célba harántterpeszállásból</p> <p>4.) Játék: Fogócska (pl. Szalagfogó)</p>
17. hét	Gimnasztika: 17. téma	<p>Főgyakorlatok: 1.) Futás tempóváltoztatással</p> <p>2.) Gurulás a test hossz tengelye körül eszközzel</p> <p>3.) Függőállásban mászókán játékos lábmozgások</p> <p>4.) Játék: Labdázás</p>
18. hét	Gimnasztika: 18. téma	<p>Főgyakorlatok: Képességfejlesztő játékok</p>
19. hét	Gimnasztika: 19. téma	<p>Főgyakorlatok: 1.) Közepes iramú futás, feladatokkal</p> <p>2.) Egy lábról felfelé történő ugrás: padra fellépés és a lendítő lábbal lelépés a padról; járásból, majd futásból kis felugrással</p> <p>3.) Egyensúlyozó járás talajon, lefektetett létra fokai között, padon</p> <p>4.) Játék: Kötélhúzó verseny</p>

20. hét	Gimnasztika: 20. téma	Főgyakorlatok: 1.) Belegyorsuló futás 2.) Kúszás, csúszás, mászás hosszában elhelyezett padon 3.) Egy ill. kétkezes alsódobás vízszintes célba 4.) Játék: Labdafogyasztó
21. hét	Gimnasztika: 21. téma	Főgyakorlatok: 1.)Kézállás előkészítő gyak.: guggolótámaszból 2.) Egyensúlyozó járás hosszában elhelyezett padon, a végén mélyugrás 3.) Játék: fogócska (pl. Páros fogó)
22. hét	Gimnasztika: 22. téma	Főgyakorlatok: 1.) Egy lábról felfelé történő ugrás zsámolyról járásból majd könnyű futásból 2.) Felmászás mászókéra, utánlépéssel oldalirányú haladás, majd lemászás 3.) Játék: Labdázás
23. hét	Gimnasztika: 23. téma	Főgyakorlatok: 1.) Gyorsfutás állórajtból különböző távolságra, versengéssel is 2.) Helyből távolugrás 3.) Nyusziugrás leterpesztéssel 4.) Játék: Fogócska (pl. Szalagfogó)
24. hét	Gimnasztika: 24. téma	Főgyakorlatok: Képességfejlesztő játékok
25. hét	Gimnasztika: 25. téma	Főgyakorlatok: 1.) Közepes iramú futás játékos feladatokkal 2.) Egyensúlyozó járás rézsútos padon, majd mélyugrás 3.) Játék: Csere-bere

26. hét	Gimnasztika: 26. hét	Főgyakorlatok: 1.) Csúszás, kúszás, mászás Greiswald tornaszeren, egymáshoz közeli padokon 2.) Játék: Sorversenyek
27. hét	Gimnasztika: 27. téma	Főgyakorlatok: 1.) Egyszerű labdatechnikai elemek gyak. 2.) Gyorsfutás állórajtból (15-20 m), versengéssel 3.) Helyből magasugrás 4.) Hajítás függőleges célba harántterpeszállásból 5.) Játék: Vonatozás
28. hét	Gimnasztika: 28. téma	Főgyakorlatok: 1.) Hajítás távolba harántterpeszállásból 2.) Zsugorkanyarlati átugrás előkészítő gyak. 3.) Mászókán utánlépéssel oldalirányú tovahaladás 4.) Játék: Egyéni és csapatversengés nyusziugrással
29. hét	Gimnasztika: 29. téma	Főgyakorlatok: 1.) Hosszában elhelyezett padon mászás saját elképzelés szerint 2.) Gurulás a test hossz tengelye körül eszközzel 3.) Játék: Páros fogó
30. hét	Gimnasztika: 30. téma	Főgyakorlatok: Képességfejlesztő játékok

<p>5-6-7 évesek csoportja</p> <p>Az első foglalkozás javasolt kezdő időpontja:</p> <p>Szeptember</p>	<p>Kunos-Gaál: Az óvodai testnevelési foglalkozások előkészítő gyakorlatai (Gimnasztika)</p>	<p>Kunos-Gaál: Programterv az óvodai testneveléshez</p> <p>B.B.S.-Esküdtné S.I.: Mozgásos játékok és oktatásuk</p>
<p>1. hét</p>	<p>Gimnasztika: 1. téma</p>	<p>Főgyakorlatok: 1.) Közepes iramú futás tárgyak kerülésével</p> <p>2.) Kúszás padon</p> <p>3.) Mászás bordásfalon, vagy mászókán, felfelé és lefelé</p> <p>4.) Játék: Sorverseny</p>
<p>2. hét</p>	<p>Gimnasztika: 2. téma</p>	<p>Főgyakorlatok: 1.) Belegyorsuló futás</p> <p>2.) Hajítás távolba kidobóterpeszből; hajítás kifeszített zsinór fölött</p> <p>3.) Játék: Váltóverseny</p>
<p>3. hét</p>	<p>Gimnasztika: 3. téma</p>	<p>Főgyakorlatok: 1.) Egyszerű labdatechnikai elemek gyakorlása: labdafogás, Feldobás-elkapás, labdaleütés, ügyességi feladatok</p> <p>2.) Csúszás hasonfekvésben padon</p> <p>3.) Játék: Pl.: Vigyázz a labdára!</p>
<p>4. hét</p>	<p>Gimnasztika: 4. téma</p>	<p>Főgyakorlatok: 1.) Belegyorsuló futás</p> <p>2.) Nekifutással történő távolugrás: egy lábról előre-felfelé , érkezés guggolásba</p> <p>3.) Bordásfalon függésben játékos lábmozgások</p> <p>4.) Hajítás távolba kidobóterpeszből</p> <p>5.) Játék: Egyéni és csapatverseny nyusziugrással</p>

5. hét	Gimnasztika: 5. téma	Főgyakorlatok: 1.) Gyorsfutás állórajtból (20-25 m), versengéssel is 2.) Hajítás függőleges célba 3.) Egyszerű labdatechnikai elemek: gurítás kézzel tárgyhoz, társhoz, gurítás lábbal is 4.) Játék: Sorverseny
6. hét	Gimnasztika: 6. téma	Főgyakorlatok: Készségfejlesztő játékok
7. hét	Gimnasztika: 7. téma	Főgyakorlatok: 1.) Futás tempóváltoztatással (futójáték) 2.) Nekifutással történő távolugrás egy lábról előre felfelé történő elrugaszkodással, érkezés guggolásba 3.) Egyszerű labdatechnikai elemek: egy-és kétkezes átadások társnak a távolság növelésével is 4.) Játék: Labdajátékok
8. hét	Gimnasztika: 8. téma	Főgyakorlatok: 1.) Közepes iramú futás, feladatokkal 2.) Kúszás, csúszás, mászás és egyensúlyozó járás talajon, lefektetett létra fokai között, rézsútos padon 3.) Játék: Fogócska (Pl. Faroklopó)
9. hét	Gimnasztika: 9. téma	Főgyakorlatok: 1.) Egyensúlyozó járás talajon, padon majd célbaugrás 2.) Zsugorkanyarlati átugrás előkészítő gyak.: felugrással, átugrással 3.) Játék: Fogócska (pl. Halászás)

10. hét	Gimnasztika: 10. téma	<p>Főgyakorlatok: 1.) Nekifutással történő magasugrás</p> <p>2.) Különböző magasságú tárgyak futás közben történő átlépése, átugrása</p> <p>3.) Hajítás vízszintes célba, harántterpeszállásból, két v. egykezes alsódobással</p> <p>3.) Futás tempóváltoztatással</p> <p>4.) Játék: Sorverseny</p>
11. hét	Gimnasztika: 11. téma	<p>Főgyakorlatok: 1.) Gurulás a test hossz tengelye körül, tárgyhordással is</p> <p>2.) Kúszás padon, mászás bordásfalon majd rézsútos padon lecsúszás</p> <p>3.) Játék: Váltóverseny</p>
12. hét	Gimnasztika: 12. téma	<p>Főgyakorlatok: Készségfejlesztő játékok</p>
13. hét	Gimnasztika: 13. téma	<p>Főgyakorlatok: 1.) Gyorsfutás állórajtból (20-25 m), versengéssel is, harántterpeszállásból</p> <p>2.) Kézállás előkészítő gyak.</p> <p>3.) Bordásfalra v. mászókára felmászás, utánlépéssel oldalra haladás, majd lemászás</p> <p>Játék: Pl.: Székfoglaló, labdajátékok</p>
14. hét	Gimnasztika: 14. téma	<p>Főgyakorlatok: 1.) Helyből távolugrás egymástól 50 cm távolságra elhelyezett tárgyak páros lábbal történő átugrása játékosan, versenyszerűen is</p> <p>2.) Zsugorkanyarlati átugrás előkészítő gyak.: fel-és leugrással, átugrással</p> <p>3.) Hajítás vízszintes célba</p> <p>3.) Játék: Pl.: Hegy-játék</p>

15. hét	Gimnasztika: 15. téma	<p>Főgyakorlatok: 1.) Gurulóátfordulás előre guggolótámaszból</p> <p>2.) Kúszás rézsútos padon, bordásfalon utánlépéssel haladás, csúszás lefelé rézsútos padon</p> <p>2.) Játék: Sorverseny</p>
16. hét	Gimnasztika: 16. téma	<p>Főgyakorlatok: 1.) Közepes iramú futás irányváltoztatással, tárgyak között hullámvonalban</p> <p>2.) Helyből magasugrás egymás után elhelyezett különböző magasságú tárgyak páros lábbal történő átugrása; helyből magasugrás szőnyegre</p> <p>3.) Hajítás függőleges célba harántterpeszállásból</p> <p>4.) Játék: Fogócska (pl. Faroklopó)</p>
17. hét	Gimnasztika: 17. téma	<p>Főgyakorlatok: 1.) Futás tempóváltoztatással</p> <p>2.) Gurulás a test hossz tengelye körül eszközzel, párosával is</p> <p>3.) Függőállásban bordásfalon játékos lábmozgások</p> <p>4.) Játék: Váltóversenyek</p>
18. hét	Gimnasztika: 18. téma	Főgyakorlatok: Képességfejlesztő játékok
19. hét	Gimnasztika: 19. téma	<p>Főgyakorlatok: 1.) Közepes iramú futás, feladatokkal</p> <p>2.) Egy lábról felfelé történő ugrás: járásból, futásból; felfelé történő ugrás padról, számolyról</p> <p>3.) Egyensúlyozó járás talajon, lefektetett létra fokai között, padon, pad merevítő gerendáján</p> <p>4.) Játék: Pl.: Talicskázás</p>

20. hét	Gimnasztika: 20. téma	Főgyakorlatok: 1.) Belegyorsuló futás 2.) Kúszás, csúszás, mászás hosszában elhelyezett padon 3.) Egy ill. kétkezes alsódobás vízszintes célba 4.) Játék: Pl.: Házatlan mókus
21. hét	Gimnasztika: 21. téma	Főgyakorlatok: 1.)Kézállás előkészítő gyak.: guggolóállásból, harántterpeszállásból 2.) Egyensúlyozó járás hosszában elhelyezett padon, a végén célbaugrás 3.) Játék: Sorverseny
22. hét	Gimnasztika: 22. téma	Főgyakorlatok: 1.) Egy lábról felfelé történő ugrás számolyról járásból majd könnyű futásból 2.) Felmászás bordásfalra, utánlépéssel oldalirányú haladás, majd lemászás 3.) Játék: Váltóverseny
23. hét	Gimnasztika: 23. téma	Főgyakorlatok: 1.) Gyorsfutás állórajtból különböző távolságra, versengéssel is 2.) Helyből távolugrás versenyszerűen 3.) Nyusziugrás leterpesztéssel 4.) Független állásban játékos lábmozgások 5.) Játék: Pl.: Labdafogyasztó
24. hét	Gimnasztika: 24. téma	Főgyakorlatok: Képességfejlesztő játékok
25. hét	Gimnasztika: 25. téma	Főgyakorlatok: 1.) Közepes iramú futás játékos feladatokkal 2.) Egyensúlyozó járás rézsútos padon, majd célbaugrás 3.) Tarkóállás előkészítő gyak. 4.) Játék: Váltóverseny

26. hét	Gimnasztika: 26. hét	Főgyakorlatok: 1.) Gurulóátfordulás előre guggulótámaszból 2.) Csúszás, kúszás, mászás Greiswald tornaszeren, egymáshoz közeli padokon 2.) Játék: Váltóversenyek
27. hét	Gimnasztika: 27. téma	Főgyakorlatok: 1.) Egyszerű labdatechnikai elemek gyak. 2.) Gyorsfutás állórajtból (20-25 m), versengéssel 3.) Helyből magasugrás 4.) Hajítás függőleges célba harántterpeszállásból 5.) Játék: Váltóverseny
28. hét	Gimnasztika: 28. téma	Főgyakorlatok: 1.) Hajítás távolba kidobóterpeszből 2.) Zsugorkanyarlati átugrás előkészítő gyak. 3.) Bordásfalón utánlépéssel oldalirányú tovahaladás 4.) Játék: Sor- és váltóverseny
29. hét	Gimnasztika: 29. téma	Főgyakorlatok: 1.) Játékos függésgyakorlatok: lajhárfüggés 2.) Hosszában elhelyezett padon mászás saját elképzelés szerint 3.) Gurulás a test hossz tengelye körül eszközzel, kézfogással párokban 4.) Játék: Pl.: Labdázás
30. hét	Gimnasztika: 30. téma	Főgyakorlatok: Képességfejlesztő játékok

Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

Mondókák:

- Ecc, pecc kimehetsz
- Bíbici Panna
- Áspis kerek
- Kerekecske gombocska
- Essél eső essél
- Hüvelyk ujjam almafa
- Gyí paci paripa
- Cini cini muzsika
- Dirmeg dörög a medve
- Egyedem begyedem vaskampó
- Erre kakas, erre tyúk
- Fáj a kutyámnak a lába
- Fú, fú, fú
- Gyerekek, gyerekek
- Két kis kakas
- Itt a köcsög mi van benne
- Jákobnak volt hat fia
- Kicsi csupor kis kancsó
- Kicsi kocsi három csacsi
- Kis kertemben az ürge
- Mese mese mátká
- Madarak voltunk
- Nincs szebb madár
- Réce ruca
- Poros úton
- Szita szita
- Töröm töröm
- Vili vári
- Hej Gyula, Gyula, Gyula

Dalok:

s-m:

- Cicukám
- Csigabiga
- Én kis kertem
- Zsipp-zsupp
- Ciróka
- Hinta palinta
- Gyertek haza ludaim
- Tente baba
- Kör kör ki játszik
- Szólj síp

s-m-d:

- A győri
- Éliás
- Aki nem lép
- Hold Hold

s-m-r-d:

- Egyél libám
- Egy üveg
- Elvesztettem zsebkendőmet
- Eszterlánc
- Hej a sályi
- Katalinka
- Ti csak esztek

s-f-m-r-d:

- Ennek a kislánynak
- Komatálat
- Koszorú
- Lányok ülnek
- Tűzet viszek
- Mit mos
- Kiszáradt
- Sétálunk
- Tekeredik
- Ugráljunk
- Recs, recse pogácsa

l-s-m:

- Fehér liliomszál
- Kis kacsa
- Bújj bújj medve

l-s-m-r-d:

- Hej vára vára
- A kállói szőlőbe
- Itt ül egy kis kosárba
- Erzsébet asszony

l-s-f-m-r-d:

- Szójjünk, fonjunk
- Ántán tilitom

- Bársony ibolyácska
- Benn a bárány
- Bújj, bújj zöldág
- Csicseri borsó
- Ég a gyertya
- Iglíce szíem
- Kőke tánc
- Körté fa
- Mély kútba
- Ispirityi Pál
- Zöld paradicsom
- Hopp mókuska

m-r-d:

- Bújj, bújj itt megyek
- Csivirintem
- Fecskét látok
- Lipem-lopom
- Siess libám
- Mackó, mackó
- Zíbor, zábor
- Siess libám
- Kis kece
- János úr
- Kajcsai rózsza
- Elvesztettem páromat

Dalok:

- Tekereg a szél
- Csipp-csepp csepereg
- Autó, vonat
- Cinege, cinege
- De jó a dió
- Jön a kocsi
- Suttog a fenyves
- Télapó itt van
- Én kicsike vagyok
- Ezüst fenyő
- Ezüst szánkót hajt
- Hóember, hóember
- Kiskarcsony
- Hull a pelyhes
- Itt kopog ott kopog
- Pattanj pajtás
- Mackó brummog
- Rozmaringos ablakomba
- Háp, háp, háp
- Cifra palota
- Itt a farsang
- Csizmám kopogó
- Orgona ága
- Szálljatok le, szálljatok le
- Országúton nagy a hó
- Eresz alól
- Fehér hóból
- Kedves óvodám
- Sándor napján

Zenei képességfejlesztés

3-4 év

Ritmusfejlesztés	Hallásfejlesztés	Mozgásformák
Egyenletes lüktetés érzékeltetése különböző mozdulatokkal: térdütögetés, kalapálás, sarokkopogtatás, karlendítés, testrészek és pad ütögetés, fej biccentés mondókára, énekre, ülő- majd álló helyzetben.	Helyes szövegkiejtés, halk éneklés, helyes testtartás és légzés.	Egyenletes járás mondókára, dalra, tapssal, dobbal, zenére.
Egyenletes taps mondókára, énekre, zenére.	A furulya hangjának megismertetése.	Fele gyermek jár, fele tapsol mondókára, dalra, zenére.
Helyben járás mondókára, énekre, később tapssal kísérve zenére.	Kezdő hang pontos átvétele.	Egyenletes járás körben kézfogással kissé menetirányba fordulással.
Kiolvasó mozdulat gyakorlása ülő, álló helyzetben babákkal később 3-4 gyerekekkel.	S-m dallamfordulatok tiszta éneklése.	Ugyanez ellenkező irányba.
Dob kezelésének megtanítása.	S-l-m-s dalok tiszta éneklése.	Egyenletes járás vállfogással.
¼-es szünet érzékeltetése.	Hangszín felismerés: fa, üveg, fém.	Egyenletes járás párosával.
	Xilofon hangjának ismertetése.	Egyenletes járás keresztezett kézfogással.
	M-r-d-sz dalok énekeltetése.	Dalos játékoknak megfelelő kifejező mozdulatok: karlendítés, guggolás, helycsere, stb.
	Magas-mély hang ismertetése oktáv távolságban.	
	Hangszínfelismerés: dob, xilofon.	
	Dalfelismerés képről, eszkről.	
	Magas- mély hang térben való elhelyezése.	
	Ismerkedés a triangulummal.	
	Halk-hangos érzékeltetése, tudatosítása.	

	Halk-hangos felismertetése az óvónő énekéről, hangszerjátékáról.	
	Halk-hangos éneklése térben való elhelyezése.	
	Furulya, xilofon, triangulum hangjának felismerése.	
	Magasabb és mélyebb kezdőhangok átvétele.	

4-5 éves

Ritmusfejlesztés	Hallásfejlesztés	Mozgásformák
Egyenletes lüktetés érzékeltetése az óvónő hangszerjátékára.	Hangszínfelismerés cserép, porcelán, üveg.	Járás közben egy irányban kézfogással, kézfogás nélkül, csípőre tett kézzel, lányok szoknyafogással, fiúk hátra tett kézzel.
Lassú-gyors érzékeltetése.	Magas-mély hang felismerése oktáv és kvint hangközben az óvónő énekéről (dúdolásáról és hangszerjátékáról).	Ugyanez irányváltoztatással.
Negyed, nyolcad érzékeltetése. (nagy-kicsi)	Dalfelismerés dúdolásról, később hangszerről.	Járás csigavonalban az óvónő vezetésével.
Ismert mondókák, dalok ritmusának kiütése.	Halk-hangos éneklés csoportosan és egyéneként kézzel.	Járás két körben ellentétes irányban.
Ismert mondókák, dalok ritmusának kitapsolása.	Halk-hangos mondókázás, taps, járás.	Járás párosával, keresztfogással, lányok szoknyafogással, fiúk hátra tett kézzel.
Lassú járás mondókára, énekekre, zenére.	Azonos anyagból készült tárgyak zörejhangjának felismertetése, kancsó, pohár, tejesüveg.	Ugyanez irányváltoztatással.
Gyors járás mondókára, dalra, zenére.	Egymás hangjának felismerése.	Egyenletes lüktetés a körbe befelé és vissza.
Ismerkedés a triangulummal.	Hegedű, xilofon, furulya hangjának felismertetése.	Egyenletes járás kapu alatt átbújással.

2/4-es hangsúly érzékeltetése, járás közben mondókára, énekekre, zenére, dobbantással, majd tapssal.	Halk-hangos éneklése egy dalon belül.	Páros járás egymás megkerülésével, külső kéz szabadon, csípőn, majd lányok szoknyafogással, fiúk hátra tett kézzel.
Ugyanez ülő helyzetben, hangsúlyra taps, hangsúlytalanra térdre ütés.	Felelgetős éneklés előkészítése mondókával: csoport fele a mondóka egyik felét mondja, fele a másikat.	Oldal záró lépés rugózással, kézfogással, anélkül, stb.
2/4-es hangsúly érzékeltetése triangulummal.	Párbeszédés dalok éneklése, felelgetés két csoportban.	Ugyanez irányváltoztatással.
Ritmusvisszhang (csoportos visszaadás)	Hangszépítési gyakorlatok: ma-ma, fu-fu, dül-dül, züm-züm, stb. vokálisokkal.	Forgás egyedül, párosával. Lányok szoknyafogással, fiúk hátra tett kézzel.
	Tanult dalok felismerése, kezdő motívumok, majd valamelyik jellegzetes dallamfordulat alapján.	Sarok emelés, kézhelyzet a fentiek alapján változik.
	Dallambújtatás eszközzel. Amikor a tárgyat eldugjuk a dallam sem hallható.	
	Visszhangjáték (improvizálásra serkentés)	

5-6-7 éves

Ritmusfejlesztés	Hallásfejlesztés	Mozgásformák
Mondókák és dalok eljátszása dobon, triangulumon.	Tanult dalok éneklése csukott szájjal.	Egyenletes járás csiga illetve hullámvonalban, átlós irányban a gyerekek vezetésével.
Ismert dalok és mondókák lüktetésének és ritmusának tapsolása, egyik csoport a	Magas-mély éneklése terc esetleg kvint távolságban.	Járas egy oszlopból két oszlopba kanyarodással (ellenvonulás).

lúktetést a másik a ritmust tapsolja, dobolja.		
Mondóka és dalrészlet ritmusának eljátszása ütő hangszereken.	Halk-hangos éneklése adott jelre.	Helyben állás, sarokkoppantás a láb előtt.
Ismerkedés a réztányérral.	Halk, középerős, hangos éneklés.	Járás koppantással.
2/4-es hangsúly érzékeltetése hangszerrel. (réztányérral)	Tanult dalok önálló előadása.	Érintőlépés helyben.
Zenekar alakítása.	Dallambújtatás előre megbeszélés alapján, majd jelre.	Érintőjárás.
Ritmusfelismerés 2-3 megnevezett mondóka, dal közül.	Dallambújtatás menet közben.	Záró-lépés előre, körben kézfogással, kézfogás nélkül, csípőre tett kézzel, lányok szoknyafogással, fiúk hátra tett kézzel.
Dalritmus hangoztatása belső hallás alapján éneklés nélkül is.	Dallambújtatás változtatással: egy sor csak ének, két sor csak taps.	Záró-lépés hátra a fentiek szerint.
Dal ritmusának felismerése megjelölt dalcímmel.	Dallambújtatás az óvónő hangszerjátékával: ének, ének + furulya, dallambújtatás csak hangszereken.	Záró-lépés előre, hátra párosával, kézhelyzet a szokásos módon.
Dal felismerése ritmusról, megnevezés nélkül.	Dallambújtatás ritmustaps kíséretében (állandóan hangzik a ritmus)	Csárdáslépés (egy jobbra egy balra, fejlettebb csoportban két lépéssel)
Ritmusjátékok eleinte szöveggel, majd szöveg nélkül pl. telefon	Váltakozó éneklés csoportosan, soronként, később egy gyermek felelgetése csoportnak.	Oldalzáró lépés kis dobbantással, kéz helyzete a szokásos módon.
Rendes és lassú járás szakaszos váltása.	Visszhangjáték a nehezebb dallamfordulatok előkészítésére.	Oldalzáró lépés párosával, párok egy irányba lépkednek.
Gyors és lassú járás szakaszos váltása.	Visszhangjáték hangszerrel játszott motívumok után.	Oldalzáró lépés párosával, keresztfogással, jobb kézfogással, bal kéz csípőn.

Rendes és gyors járás szakaszos váltása.	Hangszépítési gyakorlat 2-2 motívumként váltakozó magasságban szöveggel, majd vokálissal, belső hallás fejlesztéseként.	Oldalzáró lépés dobbantással, kis zökkenéssel, kézfogással, (galopp)
Fenti tempók váltása menet közben.	Környezetünk differenciált zörejeinek felismertetése: pl. autó, motor stb.	Páros forgás egymással szemben állva, negyed lépésekkel, kézhelyzet változtatása a szokásos módon.
¼-es szünet tudatosítása járás közben, majd ülő helyzetben.	A dalok jellegének felismertetése: altató, induló, vidám dal, stb.	A fentiek alkalmazása nyolcad mérőlépésekkel.
		Páros forgás menet közben irányváltatással.
		Páros forgás, egyik helyben marad, a másik forog a helyben álló körül, negyed vagy nyolcad lépésekkel.
		Páros forgás megtámasztott belső lábbal.
		A gyermekek arckörben mórlikáznak.
		Kör menet irányban mórlikázik.
		Páros mórlikázás egy irányban, majd irányváltatással.
		Párok egymással szemben mórlikáznak, kéztartás a szokásos módon vagy tapsolnak.
		Négy gyermek csillag alakzatot formál, párban állnak, belső kézzel kendőt fognak, körben lépegetnek negyedekre. Kéztartás szokott módon. Később nyolcadokra lépkednek.
		Koppantó járás fejlett nagycsoportban.
		Sarokkoppantás párosával, váltás kis ugrással.

Verselés, mesélés

3-4 éves

- Három pillangó
- A két kicsi bocsk meg a róka
- A kiskakas gyémánt félkrajcárja
- A kismalac és a farkasok
- A kiscipó
- A répa
- Vityilló
- A három csibe
- A kecskegida és a farkas
- A három kismalac és a farkas
- Móricz Zsigmond: Iciri-piciri
- Móricz Zsigmond: A török és a tehének
- Zelk Zoltán: A három nyúl
- Csukás István: Sün Balázs
- Fésűs Éva: A fogfájós nyuszi
- A kesztyű
- Bartócz Ilona: Jön a mikulás
- Szutyejev: A három kiscica
- Szutyejev: Az alma
- Szutyejev: A gomba alatt

4-5 éves

- A kispömbök
- Nyakigláb, Csupaháj, Málészáj
- A három kívánság

- Visszajött a répa
- Nagytakarítás a Napnál
- Mese a falánk tyúkocskáról
- Az aranyos tarajos kiskakas
- A medve a róka meg a bödön vaj
- A tücsök és az egérke lakodalma
- Farkastanya
- Varga Katalin: Az okos kisnyúl meg az oktondi pocok
- Varga Katalin: A lóköető róka
- Móra Ferenc: Sündisznócska lovagol
- Móra Ferenc: A nagyhatalmú sündisznócska
- Móra Ferenc: A didergő király
- Fésűs Éva: Májusi mese
- Fésűs Éva: A szívtelen kiskertje
- Petrolai Margit: A legszebb vasárnap
- Varga Katalin: Téli lakoma

5-6-7 éves

- Az állatok nyelvén tudó juhász
- A csillagszemű juhász
- Az aranyszőrű bárány
- A brémai muzikusok
- A só

- Az okos leány
- A vándorló róka
- Szóló szőlő, mosolygó alma, csengő barack
- A rátóti csikótojás
- Fésűs Éva: Madárkert
- Fésűs Éva: Cinege Miki
- Az ember a legerősebb
- Bolond Istók generális
- Zelk Zoltán: Kecskére bízta a káposztát
- Varga Katalin: Cirmos és Csóri
- Móra Ferenc: A cinege cipője
- Fésűs Éva: Bundavásár
- Fésűs Éva: A büszke tölgyfa
- Szegény ember szőlője
- Fésűs Éva: Télkergető hóvirág
-

Versek, mondókák, népköltések saját gyűjtés alapján

- Ünnepekről, jeles napokról
- Évszakokról, napszakokról
- Természetről
- Időjárásról
- Állatokról, növényekről
- Testrészekről

Rajzolás, mintázás, kézimunka

Témajavaslatok

Ősz	Tél	Tavaszi
Nyomok a lapon: ismerkedés a zsírkrétával, nagylappal, kislappal	Télapóformák színezése, festése, mintázása. Nagy felület festése. Tenyérynnyomatok.	Hóvirágok festése, ragasztása
Firkálás, gomolyfirka –tekereg a szél, mozdonyfüst, kéményfüst	Hópelyhek, hóember festése	Jellegzetes tavaszi témák napsütés, virágzó fák, bokrok
Ismerkedés a gyurmával, só-liszt gyurmával, főzött gyurmával (gömbölyítés, sodrás, lapítás, nyújtás)	Karácsonyi díszek, karácsonyi ajándék készítése	Virágok festése, ragasztása, mintázása. Tenyérynnyomatok.
Ismerkedés a festés eszközeivel, használati módjaival	Mézes sütemények sütése	Zászlók, kokárdák, csákó, pártalovak, kardok, nemzeti színű szalag készítése
Formák színezése, firkálgatás	Téli erdők, falu- város festése	Húsvéti nyuszi, csirke bárány báb készítés
Falevelek, gyümölcsök festése, ragasztása, nyomatkészítés	Adventi koszorú, betlehem készítése, narancs mécses szegfűszeggel díszítve	Tojások festése, díszítése, ragasztása, levélnyomatos festés
Termésbábok, barkácsolás	Füzérek készítése termésekből, papírból	Élmények rajzolása, festése
Gyümölcsök mintázása	Hogyan telt az ünnep?- élményrajz	Közlekedési játékokhoz kiegészítő elemek készítése, járművek festése, színezése,

		barkácsolása, közlekedési lámpa tépéssel. „Az úton”- kollektív munka
Hajtogatás, csónak, csákó stb.	Terítőtágás technikájával- hópihék készítése	Virágkompozíciók, virágképek
Nyári élmény, mit csináltunk a nyáron, piacon jártunk, erdőben sétáltunk – élményrajzok	Formák készítése hóból, égből színes víz használatával	Zöldségek mintázása, festése, színek és formák, mozaikkészítés. Zöldségbábok készítése.
Terítő, szalvéták, babaruha készítése tépéssel, gyűrkéléssel, ragasztással, sorminták alkotása	Madarak mintázása, festése, tépése papírból, hajtogatás	Apák napi ajándék, meghívó készítése, kókuszgolyó
Őszi fa, őszi képek rajzolása, festése, ragasztása, növényekből terményekből, magvakból, termésjátékok	Madáretető készítése, barkácsolás, madárkalács	Ajándékkészítés Anyák napjára változatos technikákkal, meghívókészítés
Félbevágott gyümölcs nyomat	Állatformák festése, színezése	Májusfa díszítése
Tök lámpás, Márton napi kézműveskedés, pókhálószövés, varrás-falevél, liba	Álarcok, maszkok, bohócok díszítése, farsangi sapkák, szemüvegek	Vízi állatok, növények, akvárium készítés, gólyakészítés, tó, halak, nádas-térbeli képköltés-
Állatok mintázása, lakhelyük dobozokból-térbeli képköltés	Testünk, önarckép, a legjobb barátom, a legkisebb óvodás, „Ez én vagyok”- testrészek összerakása, ragasztása, mintázása	Írásegyébítő feladatok

Zacskóbábok	Sál díszítése, rojt, sapka díszítése, bojt készítés	Síkbábok készítése meséhez, vershez
Meseillusztrációk	Varrás, fűzés nagyobb gyöngyszemekkel	Kavicsfestés
Tenyéryomat, ujjal pöttyözés, dugónyomatok	Iglu-készítés kockacukorból	Szimmetria játék- pillangó, katica, virágok
		Memóriakártya készítése közösen
		Síkidomok felhasználásával ragasztás, képkialakítás
		Föld napja- alkotás műanyag kupakokból, flakonokból, Földgömb kasírozása.